

LIETUVISKAS SAVAITRASTIS
Išleina kiekvieną penktadienį Clevelande
Leidžia
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Redaktorius
Vincas Rastenis
Kaina metams, užsimokant iš anksto:
Jungtinėse Valstybėse ----- \$3.00
Kanadoje -- \$4.00 Kitur -- \$4.50
Užsisakyti galima kiekvieną metų, nereikia
laukti metų, pusmečio ar mėnesio pradžios.

DIRVA

★ ★ ★
THE FIELD

The only Lithuanian Newspaper published in Ohio reaching a very large majority of the 100,000 Lithuanians in the State and in Cleveland.

LITHUANIAN WEEKLY
Published every Friday in Cleveland by
Ohio Lithuanian Publishing Co.
6820 Superior Ave. Cleveland 3, Ohio
Editor
Vincas Rastenis
Subscription per year in advance
In the United States ----- \$3.00
In Canada -- \$4.00 Elsewhere -- \$4.50
Entered at Second-Class matter Decem-
ber 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice
under the act of March 3, 1879.

No. 43

Kaina 6c.

CLEVELAND, OHIO

October — Spalio m. 28 d.

(34-ti metai :: 34th year)

MŪSŲ VISUOMENĖJE

Pirmas Kultūros Fondo skyrius Amerikoje

Spalio 21 dieną Clevelande įsisteigė Lietuvių Kultūros Fon-
do skyrius. Tai pirmas to fondo
skyrius Amerikoje. Girdėti, kad
ir kitose vietose rengiamasi jo
skyrius kurti: jų tuo tarpu
numatoma bent 10.

Mūsų diplomatai UN išskilmėse

Spalio mėn. 24 d. įvyko ker-
tinio akmens padėjimo išskilmės
naujai statomiems Jungtinių
Tautų rūmams New Yorke.
Specialiai į išskilmės iš Wa-
shingtono buvo atvykęs Jungti-
nių Amerikos Valstybių Prezi-
dentas Trumanas, lydimas vi-
sos eilės aukštųjų pareigūnų ir
diplomatų.

Jungtinių Tautų Prezidento
kviečiami, išskilmėse dalyvavo
Lietuvos Diplomatinės Šešios
Ministeris St. Lozoraitis, Lie-
tuvos Gen. Konsulas Jonas Bud-
rys ir Pasiuntinys Washington-
ne Attache Juozas Kajeckas.

16,000 naujakurių

Su spalio m. 25 d. atvyku-
siais tremtiniais, jau susidaro
14,025 lieauviai tremtiniai, at-
vykę Tremtinių Imigracijos I-
statymo numatyta tvarka. Ka-
dangi apie porą tūkstančių lie-
tuvų jau buvo atvykę prieš
to įstatymo įsigaliojimą, tai
skaitoma, kad dabar šioje šalyje
yra jau apie 16,000 po karo
atvykusių lietuvių.

Reikia atsiminti apie drabužius

Artinantis žiemai, BALFas
primena, kad dar arti 20,000
lietuvių tremtinių tebėra sto-
vyklose. Jų tarpe apie 8,000
senelių, našlių, našlaičių, ligo-
nių ir vaikų. Dabar labai svarbų
juos dar kartą sušelpiti ir dra-
bužiais bei batais. Todėl BAL-
Fo skyriai ir visi gailieji
lietuvių kviečiami vėl sustip-
rinti drabužių bei batų rinkimą
ir siuntimą į BALFo centrą.

Ekskursijos Dailės pa- rodoje

Pirmasis lietuvių visuomenės
susidomėjimas Lietuvių Dailės
Paroda New Yorke vertas ypa-
tingo pagyrimo. Per pirmasias
keturias dienas parodos lanky-
mas buvo tikrai džiuginantis.
Įvairios ekskursijos iš Naujo-
sios Anglijos lietuvių kolonijos
sudarė parodos lankytojų dau-
gumą. Šeštadienį buvo kelių šim-
tų žmonių ekskursijos iš Hart-
fordo, iš Waterburio, iš New
Britaino. Jas suruošė vietiniai
parodos komitetai ir atskiri pa-
rados biuletų platintojai. Sek-
madienį lankėsi ekskursijos iš
Manchesterio ir New Britaino.
Parodos lankytojai galėjo įsi-
gyti meninės vertės tautodailės
dalykų, vertingų knygų bei su-
venyrų. Popietinėje programoje
kas dvi valandos buvo rodoma
įspūdinga filma iš lietuvių
tremtinių gyvenimo.

Be to, kai kuriomis dienomis
rengiamos platesnės meninės
programos.
Apie parodos atidarymą pla-
čiai rašė didžioji New Yorko
spauda. Gauta eilė sveikinimų
iš užsienio.

"Jie pasirinko sunkų tremties kelią, kad galėtų tęsti savo kūrybą, nes ji yra galima tik laisvame pasaulyje" --

pareiškė min. St. Lozoraitis apie lietuvių dailin-
kus, kurių darbai yra išstatyti Letučių Dailės Pa-
rodoj, pereitą ketvirtadienį atidarytoj New Yorke

Ministerio St. Lozoraitis kalba, pasakyta atidarant Lietuvių
Dailės Parodą New Yorke.

Ponios ir Ponai,

Man yra didelė garbė atida-
ryti lietuvių meno parodą ir
širdingai pasveikinti Jus šioj
svarbioj Lietuvai kultūrinėj
manifestacijoj. Šia proga aš rei-
škiu mano tikrą džiaugsmą, kad
man buvo duotas galimumas
pirmą kartą atsilankyti Ameri-
kos tautos tarpe, kurios pirma-
eilė vieta pasaulyje ir galybė pa-
reina ne tik nuo gamtos ir tech-
nikos laimėjimų, bet taip pat
nuo moralinių vertybių: pagar-
bos žmogaus ir tautų laisvei, gi-
laus prisirišimo prie demokra-
tijos, nuoširdaus altruizmo, —
tų didžiųjų vertybių, kurios sudaro
tvirtą Amerikos gyvenimo
pagrindą.

Šitas, — šių dienų pasaulyje,
deja, gana retas, — vertybes
ypatingai apkaliojame mes,
lietuviai, kuriuos svetima okupa-
cija, smurtu primesta lietuvai,
išblaškė užsieny. Moralinė ir pi-
niginė pagalba, kurią jau su-
teikė ir tebeduoda Amerikos pi-
liečiai, kilę iš Lietuvos, ir bend-
rai Jungtinių Valstybių organi-
zacijos, labai palengvino sun-
kiai tremtinių padėtį. Už tai
lietuviai jausis visada laimingi.
Mes su dideliu džiaugsmu atsi-
mename simpatiją, kurią Jung-
tinės Valstybės įvairiais klau-
simais rodo teisingai Lietuvos
bylai.

Dėl aukštųjų principų, vadovu-
jančių Jūsų viešajam gyvenimui
ir užsienio politikai labai
daug žmonių jų tarpe ir lietu-
vių, kuriems nėra kelio namo,
ligi jų namai yra paversti ka-
lėjimu, laiko Jūsų kraštą prie-
glauda ir apsauga nuo totalita-
rinės priespaudos. Yra pažymė-
tina, kad

juo daugiau atsiranda pa-
vojaus pasauliui, juo dau-
giau auga Jungtinių Vals-
tybių prestižas.

Dar niekados istorijoje jis
nėra buvęs toks didelis, kaip
dabar, — taip pat pas daugelį
milijonų žmonių, kurie gyven-
dami nelaisvės nakties tamsu-
moj, tvirtai tiki, jog aušra ateis.

Ši meno paroda yra svarbus
lietuviams ir Lietuvai įvy-
kis.

Jis yra pirmas tokios rūšies
mūsų dailininkų pasirodymas
Jungtinėse Valstybėse ir įvyk-
ta nepaprastu Lietuvai metu.

Kūriniai, kurie čia pateikiami
palankiam publikos ir kritikos
dėmesiai, nėra tokie gausingi,
kokie jie būtų, jeigu galėtų
laisvai kurti ir parodoj daly-
vauti palikę Lietuvą dailininkai,
tai yra, jei iš lietuvių tau-

tos nebūtų atimta teisė pačiai
valdyti savo valstybę.

Vis dėlto, parodos ekspona-
tai duoda tikslų ir ryškų meno
kultūros vaizdą, iliustruodami
žymią pažangą, kurią esame pa-
darę šioje srityje. Be to, jie yra
dar vienas liudininkas, kad

mūsų dailininkai, suteikda-
mi savo kūriniais charak-
teringus lietuvių sielos
bruožus, semia idėjas iš
Vakarų dvasios šaltinio.

Kitaip ir negali būti, nes lie-
tuvų tautinė kultūra, mūsų
mentalitetas ir gyvenimo būdas
yra nuo amžių persunkti tos pa-
čios laisvos, didingos, krikščio-
niškos dvasios, iš kurios kilo ir
taip puikiai pražydę Europos ir
Amerikos kultūra. Jie liudija,
kaip tolimi ir priešingi yra
mums dirbtiniai steriliniai bolše-
vikinės anticivilizacijos pradai,
kuriuos okupanto policija kesi-
nasi mums jėga įskiepyti.

Parodoj dalyvauja tikrai tie
dailininkai, kurie buvo priversti
į aplėsti Lietuvą, kai Sovietų
Sąjunga kartą okupavo mūsų
kraštą.

Jie pasirinko sunkų trem-
ties kelią, kad galėtų tęsti
savo kūrybą, nes ji yra ga-
lima tik laisvame pasaulyje.

Jiems teko dirbti labai sun-
kiais sąlygomis, karo metu,
svetimuose kraštuose, dažnai
neprietelingoj lietuviams aplin-
koj arba tremtinių stovyklose
moralinio netikrumo ir materia-
linių nepatogumų atmosferoj.

Todėl aš tikiuosi galįs pasa-
kyti, jog šitie paveikslai ir
skulptūros, greta jų meninės
vertės, turi vieną požymį, kuris
kuris turėtų būti svarbus ypač
tiems, kas kovoja su neteisybe
ir tiki jos pašalinimu. Jie turi
nelaimės dinamizmo požymį, —
tos jėgos, kurios nelaimė nepa-
laužia, bet, priešingai, sužadina
ir kuri, aš manau, yra charak-
teringa lietuvių kovai už Lie-
tuvos nepriklausomybės atsta-
tymą.

Suprantamas dalykas, nė vie-
nas Lietuvos gyvenančių daili-
ninkų negalėjo parodoj dalyvau-
ti, nes kas išdrįstų prašyti lei-
dimo pasiųsti savo paveikslus į
šią parodą, rizikuotų būti ap-
kalintais darąs samokslą su va-
dinamais Amerikos imperialis-
tais arba išduodas valstybinę
paslaptį. Ta, būtent, paslaptį,
kad komunistai tepripažįsta ir
leidžia meną tiek, kiek jis tar-
nauja jų politinei propagandai
ir laikosi jų įsakymų.

Tikrasis menas, tas, kuris
yra vienas gražiausių neprikla-
us (Atkelta iš 1-mo pusl.)

Min. Lozoraitis pas kard. Spellmaną

Spalio mėn. 19 d. J. E. kardi-
nolas Francis Spellman specia-
lįjį audiencijoj priėmė ministrą
Stasį Lozoraitį, Lietuvos diplo-
matijos šefą. Jį lydėjo mgrs.
Juozas Balkūnas, Liet. Dailės
Parodos Tvarkytojas adv. A.
Oliš ir gen. konsulas J. Budrys.
Priėmimas įvyko Šv. Juozapo
Seminarijos pagrindinėj salėj.
Pirmiausia ministras Lozo-
raitis su kardinolu Spellman pa-
sikeitė trumpais pareiškimais.
Min. Lozoraitis savo kalboje
ypatingai pabrėžė kardinolo
jautrų dėmesį visiems pasaulio
politikos klausimams ir ypatin-

gai taip gausiems šalpos užda-
viniams. Lietuviai jau yra tu-
rinę, — pabrėžė ministras, —
daug laimingų progų atžymėti
Eminencijos vadovaujamo šal-
pos darbo didelę paramą, taip
gyvai reikalingą visur ir vi-
sados žmonėms, prievarta pali-
kusiems savo namus.
Kardinolas kilnus jautrumas
daug kartų yra nustebinęs mi-
nistrą, kuris nelaimingųjų, kurie ko-
munistinės tironijos persekio-
jami ieško ir šaukiasi užtarimo
ir duonos. Didysis katalikų ir
Bažnyčios vykdomasis darbas
šalpos ir tremtinių įkurdinimo

srityje vainikuoja visus nuopel-
nus, kuriuos šioji tauri insti-
tucija istorijos eigoje yra ati-
davusi krikščioniškosios kultū-
ros pasauliui.

Ministras Lozoraitis baigda-
mas padėkojo Eminencijai už jo
tokį vertingą lietuvių globojimą
ir pareiškė įsitikinimą, kad ir
toliau toji globa ir domėjimasis
lietuviams tęsis tol, kol atsidarys
sugrįžimo kelias Lietuvon.

Kardinolas Spellman, atsaky-
damas ministrui Lozoraičiui, pa-
kartoj savo užuojautą visiems
benamiams, prisiminė 1929 me-
tus, kada jam tekė būti Lietu-
voje — Kaune ir pasidžiaugė
laisvos Lietuvos darbštumu. Pa-
sisakė esąs susipažinęs su Ame-
rikos lietuvių bendruomene ir
esąs nustebintas lietuvių sąži-
ningumu, idealizmu ir darbo
meile bei tvarka. Atsiliepdamas
į min. Lozoraičio žodžius dėl
atsidarysiančio kelio sugrįžti
Lietuvon, kardinolas pareiškė:

— Aš tikiu, kad kaip kitos
pavergtos tautos, taip ir Lietu-
va atgaus laisvę.

Vėliau, laisvame pasikalbėji-
me, kardinolas Spellman dalinosi
įspūdžiais iš jo lankymosi Kau-
ne, domėjosi lietuvių kultūrinės
veiklos klausimais, interesavosi
ministro Lozoraičio lankymosi
uždaviniais. Ypatingą dėmesį
kardinolas atkreipė į informa-
ciją, liečiančią Lietuvių Dailės
pasirodymą New Yorke, paste-
bėdamas, kad tai be galo rimtas
ir sveikintinas kelias į pilnesnį
pasitikėjimą savim ir geresnę
ateitimi Lietuvai.

Po oficialios audiencijos kard.
Spellman aprodė ministrui Lo-
zoraičiui ir jį lydėjusiems as-
menims seminarijos rūmus, ko-
plyčią ir sodą. Įvesdamas į ko-
plyčią, kardinolas pareiškė:

— Aš noriu Jums parodyti
mūsų aukų namus ir šia proga
aš noriu pasimelsti už Lietuvą.
Kelių minučių maldoje visi
susikaupė prie altoriaus su pra-
šymu Visagaliui saugoti ir glo-
bėti Lietuvą ir pagreitinti jos
laisvinimo valandą.

ŠEŠIOS DIENOS

pasaulio politikoje

SPALIŲ 21.

Jugoslavija, nežūrint Višins-
kio protestų, išrinko į Saugumo
Tarybą vietoj Ukrainos. Be to,
vietoj Argentinos ir Kanados,
išrinkta Indija ir Ekvadoras.

Čekoslovakija išrinkta į UN
Ekonominę ir Socialinę Tarybą
drauge su USA, Meksika, Iranu,
Pakistanu ir Kanada.

SPALIŲ 22.

Sovietų užsienių reikalų mi-
nisteris Višinskis išjuokė USA
kaltinimus prieš Rytų Europos
valstybes už žmonių teisių lau-
žymą. Anot jo, didžiausias žmo-
nių teisių laužymas esąs komu-
nistų nuteisimas New Yorke.

Čekoslovakijos vyriausybė ap-
kaltino penkis USA ambasados
tarnautojus, kaip "šnipų tinklo
smegenis", siekiančius pakenkti
Čekoslovakijos saugumui. Vie-
nas tarnautojas suimtas, vie-
ną attachė reikalauja tuojau at-
šaukti, kiti trys šiuo metu yra
ne Čekoslovakijoje.

SPALIŲ 23.

Čekoslovakijos vyriausybė pa-
sikeitė, kad yra susektas "des-

eratiškai veikiančių šnipų są-
mokslas" nužudyti Čekoslovaki-
jos valstybės pareigūnus. "Są-
mokslininkai" esą areštuoti. Sa-
ko, jie veikę susidėję su viena
svetima valstybe.

Radikalsocialistų atstovas Re-
nė Meyer atsakė sudaryti
Prancūzijos vyriausybę, nepasi-
sekus susitarti su kitomis par-
tijomis. Socialistų partija irgi
pareiškė, kad ji nepajėgianti
imtis to uždavinio.

SPALIŲ 24.

Kalba, kad Čekoslovakijos už-
sienių reikalų ministeris Cle-
mentin, grįžęs iš UN posėdžių,
turėsiąs atsakyti už "nukrypim-
us". Pranašauja, kad jis bū-
siąs arba "išvalytas", arba iš-
siųstas į Maskvą "pasimokyti".

Maskva ragina savo pastaty-
tas vyriausybes kituose kra-
stuose paskubinti jų kraštų vi-
sišką susovietinimą.

Prancūzijos vyriausybė suda-
ryti kviečiamas Bidault, kato-
likų partijos vadas, anksčiau bu-
vęs užsienių reikalų ministeris
(Perkelta iš 2-o pusl.)

ŠIOJE ŠALYJE

PLIENO STREIKO klausimas
vis dar neaiškėja. Tuo tarpu iš
abiejų pusių tebeina ginčai, kas
yra kaltė dėl streiko. Vieni
kitus kaltina užsispyrimu.

Vyriausybės tarpininko žygiai
tuo tarpu nepasisekė. O presi-
dentas Trumanas vis dar nesii-
ma jokių žygių, nors ir yra pa-
sakęs, kad "jei priėjome prie
tilto, tai reiks eiti ir per tiltą".

ANGLIES STREIKAI taip pat
sukelia nemažą rūpesčio, nes
žiemai artinantis pradedamas
jausti anglies trūkumas. An-
gliakasių unių vadas Lewis jau
pasirašė sutartį su N. Nadokos
kasyklų bendrovėmis. Dabar
vyksta derybos su pietų kasyk-
lomis.

CIO VALDYBA paskyrė dau-
gelio milijonų sumą palaikyti
plieno streikui, jeigu jis turėtų
dar užtrukti.

ARMIJA numato paleisti 24,000
pašauktųjų karo tarnybon. Tai
daroma dėl to, kad yra sumažin-
tas kariuomenės biudžetas.

KOMUNISTŲ BYLOJE teisėjas
paskyrė bausmes dešimčiai nu-
teistųjų po 5 metus kalėjimo ir
po \$10,000 pinigines baudas. Vi-
enam paskirta 3 metų kalėjimo
bausmė, atsižvelgiant į jo pa-
sižymėjimus karo metu.

AMTORGA, tai yra Sovietų pre-
kybos atstovybė Amerikoje, pa-
traukė atsakomybėn už sulaužy-
mą Užsienių Atstovybių Regis-
tracijos Įstatymo. Suimti penki
tos atstovybės pareigūnai. Šes-
tasis šiuo metu yra Rusijoje. Su-
imtiesiems paskirta po \$15,000
užstato.

AUTOMOBILIŲ UNIJA iš savo
įdėdo paskyrė 100,000 dolerių pa-
laikyti plieno streikininkams.

CIO PREZIDENTAS P. Murray
siūlo automobilų unijos vadą
W. Reuterį į unijos suvažiavi-
mo rezoliucijų komisiją. Tas
suvažiavimas numatomas Cleve-
lande. Čia turės būti padaryti
svarbūs sprendimai komunistų
reikalui. Ypač dabar, po komu-
nistų vadų nuteisimo, unijos su-
siurpino atsikratyti jais iš uni-
jų vadovybių. Tos unijos, kur
komunistai yra įsiveržę į vado-
vybes, labai dažnai tyčia kliudo
vyriausios unijų vadovybės dar-
bą ir sudaro didelių sunkumų.
Nors darbininkai ir nenori akiai
klausti komunistų linijos, bet
ne visada gali nusikratyti tos
linijos besilaikančių pareigūnų.
Numatoma CIO konstitucijoje
atitinkamų pakeitimų, kad bū-
tų galima suvaldyti maištaujan-
čias unijas. Tam pakeitimui va-
dovauja komunistams priešingi
unijų veikėjai. Vienu iš tokių
laikomas W. Reuter. Todėl jis
ir siūlomas į rezoliucijų komisi-
ją. Manoma, kad jo autorite-
tingumas padės konstitucijos pa-
keitimui. Ypač dabartinis plie-
no streikininkų parėmimas bus
padidinęs jo šalininkų skaičių.

MIN. ST. LOZORAČIO KALBA ATIDARANT DAILĖS PARODĄ

(Perkelta į 2-ą pusl.)

somos žmogaus dvasios išreiškimų, okupuotoj Lietuvoj netoleruojamas. Jam nėra vietos mūsų krašte. Todėl tikrąjį šita paroda yra išstremtojo lietuvių meno paroda.

Sąlygos, kurias bolševikų okupacija sudarė Lietuvoj menai, paversdama jį viena priverčiamojo darbo, intelektualinio priverčiamojo darbo forma, išplaukia iš totalitarinės ir integralinės priepaaidos, viešpatuojančios mūsų krašte.

Visos pilietinės laisvės yra panaikintos, patriotizmas laikomas nusikaltimu, tikyba be atodairės persekiojama. Bet bolševikai siekia dar toliau, būtent, eliminuoti iš žmonių sąmonės net pačią laisvės sąvoką, sušaldyti paskutinį laisvės atomą. Tam tikslui jie vartoja visas teroro priemones, kurias yra išradę ir išbulinę visagalis komunistų režimo policijos aparatas. Tų priemonių tarpe žiauriausia ir pavojingiausia yra lietuvių deportavimas į priverčiamuosius darbus Sibire ir Arktikos srityse.

Savo ilgoj istorijoj Lietuva turėjo sunkių ir pavojingų tarpu, gindama Rytų ir Centro Europą nuo kryžiuočių ekspansijos ir totorių invazijos. Tačiau ta katastrofa, kurią ji dabar pergyvena, neturi precedentų, peržengia dargi viduramžių žiaurumų ribas.

Pirmųjų šios katastrofos priežasčių reikia ieškoti nacistų ir komunistų sąmokslė prieš visuotinę taiką.

sudarytame prieš dešimt metų žinomomis 1939 metų rugpjūčio ir rugsėjo sutartinėmis. Jos suteikė Hitleriui galimumą pradėti antrąjį pasaulinį karą ir kartą nustatė panaikinti Baltijos valstybių nepriklausomybę. Dabartinė Lietuvos padėtis yra jų sutarčių rezultatas. Tokiu būdu, nors nacizmas ir yra sunaikintas, vis dėlto jo dvasia tebėra gyva. Baltijos valstybių okupacija sudaro dalį toli siekiančios ekspansijos ir agresijos plano, kurį bevykdant buvo atimta laisvė taip pat ir Rytų ir Centro Europos valstybių.

Visa tarptautinės politikos raida rodo, jog

taika Europoj, o per tai ir pasauly tebus galima, kai bus atitaistytos padarytosios Europos tautoms skriaudos.

Todėl dabartinė padėtis negali būti laikoma galutine, ji turės būti pakeista. Su šiuo įsitikinimu aš sveikinu pavergtųjų tautų atstovus, kurie šiandien nelaimėje yra mums draugai, o ateityje bus mūsų taikingo konstruktyvinio darbo talkininkai.

Skelbdamas parodą atidaryta, aš laikau savo malonia pareiga pareikšti karštą padėką už parodos suruošimą advokatui A. Oliui, Rengėjų Komitetui, Amerikos Lietuvių Tautinei Sąjungai, muziejaus New York Hall of Science vadovybei, ypatingai jo direktoriui ponui Robert Shaw ir visiems, kas rėmė jų pastangas parodos reikalui.

Parodos sumanymui įvykdyti reikėjo daug darbo, organizacinių gabumų, žymių piniginių aukų ir, kas šių dienų sąlygomis turi pirmieles reikšmės, — daug pilietinio pasisve-

timo. Aš esu tikras, kad šios meno manifestacijos rezultatai bus atitinkamai svarbūs ir našūs Lietuvos reikalams.

Labai dėkoju Amerikos valdžios įstaigoms, dėl kurių palankumo eksponatai galėjo būti atvežti ir išstatyti šitame grandioziname New Yorko mieste, laisvoj Amerikos žemėj.

Parodos tikslas yra priminti, kad lietuvių tauta, kurios teisė būti nepriklausomai yra pažeista brutališku smurtu, nori gyventi, atgauti laisvę ir grįžti į jai priklausančią vietą laisvų, taikingų, darbščių tautų šeimoje. Aš esu tikras, kad Lietuva atsikels. Bet ligi tai įvyks, ji yra reikalinga aktingos draugų simpatijos, ypač Amerikos viešosios opinijos paramos. Aš leidžiu sau interpretuoti Jūsų, Ponios ir Ponai, buvimą čia, kaip pareiškimą tokios simpatijos teisingai Lietuvos bylai ir prašau Jus priimti už tai gilią padėkos žodžius.

REIKALINGI STENOGRAFAI.

Am. Liet. Visuotiniojo Kongreso darbų stenografavimui lietuvių kalba reikalingi keli ietuviško trumpaščio ekspertai. Kandidatai teiksis atsiliepti į LAIC, 233 Broadway, New York 7, N. Y.

ŠEŠIOS DIENOS

pasaulio politikoje

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

ir kurį laiką buvęs ministeris pirmininkas.

SPALIŲ 25.

Senatorius Taft kelia sumanymą, kad turėtų būti pakeistas UN statutas. Jeigu rusai su tuo nesutiktų, tai tada jis siūlo atitinkamai pritaikyti prie aplinkybių šiaurės Atlanto ir Rio paktus.

Anglija prašo USA ir Graikijos sutikimo atitraukti iš Graikijos 3,000. Ji tai nori daryti taupymo tikslu.

SPALIŲ 26.

Rusija apkaltino Jugoslavijos ambasadorių Maskvoje, kaip šnipą, ir pareikalavo jį atšaukti.

Cekoslovakijos vyskupai leido kunigams pasirašyti lojalumo pasižadėjimus komunistinei vyriausybei, bet su rezervu, kad tai neverstų jų elgtis "priešingai Dievo ir Bažnyčios įstatymams"...

Numatoma sutartis tarp USA ir Vakarų Vokietijos, kuri bus siunčiama į Vakarų Vokietijos įtraukimą Marshalo plano sistemon.

UN pasmerkė Albaniją ir Bulgariją, kaltindama jas už nepasisekimą susitarti Balkanų reikalais. Rezoliucija siūlo dar kartą bandyti ieškoti kelio susitarimui.

JEI KAM REIKIA

blankų darbo-buto garantijoms, ar paaiškinimų, kaip formuluoti atlikti, kreipkitės šiuo adresu: ULRFA

105 Grand St.
Brooklyn 11, N. Y.

Jungtinių Tautų sukaktuvių proga

Jungtinės Tautos spalį 24 d. J. A. Valstybėse mini savo įsikūrimo sukaktuves — United Nations Day.

Pirmasis Pasaulio Karas davė pradžią Tautų Sąjungai. Idėja buvo kilni ir graži, ir ta organizacija nemažai nuveikė žmoniškumo srityje, bet politiniame tautų gyvenime ji nebuvo pajėgi ir toliau siekiančių paskėmų neturėjo. Antrasis Pasaulio Karas Tautų Sąjungai buvo mirtinas smūgis.

Ilga būtų aiškinti, kodėl tos organizacijos veikla buvo bergždžia, bet svarbiausia jos nepasisekimo priežastis buvo ta, kad didžiosios ir mažosios tautos pačios idėjos tinkamai neįvertino ir jos svarbos bei reikalo suprato: didieji jautėsi esą pakankamai galingi patys savo reikalus apginti, o silpnieji tolydžio pradėjo žiūrėti į ją skeptiškai, nes nesitikėjo konkrečios naudos.

Kiekviena sąjunga, draugija ir net bendrovė tesilaiko tik tarpusaviu narių pasitikėjimo principu, tai yra, ji gali laikytis ir veikti tik tuomet, kai visus narius jungia vienas ir tas pats reikalas bei tikslas.

Prieš ketverius metus kilo panaši idėja ir ji kilo labai panašiose sąlygose — vos karo audros pasibaigus. Be to, Jungtinės Tautos sutinka labai panašius sunkumus. Ir tie sunkumai turi tas pačias priežastis. Su tuo tikslu gal skirtumu, kad šiandien galingųjų skaičius praretėjo. Pasaulis pasiskirstė į du pažiūrų ir kovos laukus: į ginančių žmogaus orumą ir laisvę ir į priešingą, tad Jungtinių Tautų veikimo sąlygos yra daug palankesnės, negu buvusios Tautų Sąjungos. Visoms tautoms ir visai žmonijai šiandien lygiai grėsia vienas ir tas pats pavojus: karas, vergija, nužmogėjimas.

Dėl to yra reikalingas kiekvienas nuoširdus bandymas normuoti žmonijos santykius taip, kad visi, net ir painiausio klau-

•SIELA LAGAMINE — J. Švaisto 12 apsakymėlių, 144 pusl. Kaina 80c

simai būtų sprendžiami taikiu būdu, nes karas žmonijai garbės nedaro: jis naikina vertybes, žudo žmones ir viską griauina. Iš karo niekas naudos neturi: jei nugalėtasis lieka nuogis, žudo žmones ir viską griauina. Kol karas paliesdavo tik vieną kitą sritį, ar vieną kitą tautą, dar nebuvo tokio gyvo reikalo visai žmonijai jungtis prieš tą nelaimę, bet mūsų gyvenamais laikais antiras jau karas apėmė beveik visą žemę, tai kaip tik laikas ieškoti būdų, kaip ateityje panašios nelaimės išvengti.

Labai galimas daiktas, kad ateityje Jungtinės Tautos sutiks labai didelių sunkumų ir kritiškų momentų, nes tūli jos nariai turi užpakalinių minčių, kurioms Jungtinių Tautų idėja ne tik svetima, bet ir priešinga. Tačiau tatau kaip tik turėtų paskatinti kiekvieną laisvę gerbiančią tautą ir kiekvieną laisvės trokštantį žmogų taikiam tarptautiniam bendradarbiavimui.

Mes gyvename krašte, kuris aukoją savo sūnų gyvybes dėl kitų tautų laisvės ir moraliskai bei medžiagiškai rėmė ir tebe-remia nuskriaustuosius žmones, dē to mes, lietuviai, turėtume aktyviai prisidėti prie to krašto pastangų normuoti tautų ir

žmonių santykius per Jungtinių Tautų organizaciją.

Reikia atsiminti, kad mūsų tautos likimas priklausys ne vien nuo mūsų pačių, bet ir nuo tos institucijos, kuri rūpinsis visų tautų likimu, dėl to mums labai svarbu užmegsti santykius su Jungtinių Tautų organizacija ir visomis jėgomis populiariainti jos idėją, nes ta idėja tik tada bus pasekminga, kai ji visiems rūpės ir visiems bus gyva

Į mane, kaip JAV Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininką, kreipėsi Common Council For American Unity prisidėti prie United Nations Day minėjimo ir įeiti nariu į tos tarybos Tautinių Grupių Komitetą. Ta proga norėčiau priminti visiems JAV Lietuvių Rašytojų Draugijos nariams, kad iš mūsų pusės būtų labai gražu, jei kiekvienas narys jaustų pareigą parašyti ką nors apie Jungtinių Tautų idėją, kuri, mano giliu įsitikinimu, turėtų rūpėti ne tik valstybių vyrams ir visuomenės veikėjams, bet ir kiekvienam eiliniam geros valios tautiečiui.

J. Aleksandravičius-Aistis
JAV Lietuvių Rašytojų D-jos Pirmininkas

DETROIT, MICH.

ISISTEIGĖ LIETUVIŲ INŽINIERIŲ-ARCHITEKTŲ SĄJUNGĄ

Pasaulio Lietuvių Inžinierių-Architektų S-gos Detroito skyriaus steigiamasis susirinkimas įvyko spalį 2 d., Arbačiausku namuose.

Steigiamąjį susirinkimą atidarė inž. Arbačiauskas, trumpai apibūdindamas Detroito skyriaus steigimo reikšmę.

PLIAS pagrindinis tikslas — grupotis į skyrius ir dirbti savo profesinei egzistencijai ir įsijungti bendrai kovai už Lietuvos laisvę.

Nors Detroito jau turime apie 13 atvykusių inžinierių, bet da-

lyvavo tik 7 ir iš jų buvo išrinkta tik laikinė valdyba iki kito susirinkimo.

Iš dalyvių minčių teko patirti, kad šis organizuotas vienetasis gali būti pripažintas atitinkamų Amerikos sąjungų ir įstaigų. Skyriaus rekomendacijos galėtų padėti nariams greičiau susirasti tinkamesnį savo profesijos darbą, nes skyrius turės progos užmegst ryšius su Amerikos firmomis ir kontraktoriais.

Kitas susirinkimas bus spalį 30 d., tuoj po pamaldų 12,30 val. Sv. Antano parapijos salėje, prie 25th ir Vernor Highway. Prašome visus dalyvauti. P. Č.

DAYTON, OHIO

LIETUVŲ EKRANE PAMACIUS

Spalį mėn. 21 d. Daytono parapijos salėje V. Beleckas demonstravo filmą apie Lietuvą ir lietuvių tremtinių gyvenimą. Pilna salė prisirinko ne tik lietuvių iš Daytono, bet ir iš kaimyninių miestų — iš Kolumbo, Springfieldo ir kt., o taip pat nemažai ir svetimačių.

Spalvoti Lietuvos miestų ir provincijos vaizdai, gražūs nepriklausomos Lietuvos laiku statyti pastatai stebino senuosius Amerikos lietuvius tokia Lietuvos pažanga. Juk jie apledo tėvynę dar caro laikais, kada visų tų rūmų dar nebuvo... Tai jų vaikai kūrė gražią ir kultūringą Lietuvą.

Kada ekrane pamatėme niūriose celėse bolševikų nukankintuosius, jų deformuotus kūnus ir veidus, visą salę nusiaubė siurpas. Tikrai dabar daug kas ryškiau įsivaizdavo tas klaidias dienas prie bolševikų okupacijos.

Augsburgo tremtinių gyvenimo vaizdai parodė, kaip vargo tremtiniai nesvetingoje Vokietijoje ir šykščių organizacijų šelpiami. Tačiau ne visi gali įsivaizduoti dar vargingesnių tremtinių stovyklų gyvenimo, kaip Seligenstadto, Weideno arba anglų zonos barakinių stovyklų. Tačiau ir šie paveikslai priminė, jog ne veltui tremtiniai bėgo iš tėvynės.

Skausmingi atodūsiai girdėjosi tremtinių tarpe, matant, kaip pražygiuoja parade anais laisvais laikais mūsų kariuomenė, kaip ūkininkai piauna varpomis nulinkusius javus. Visi pajuto tą vakarą priklausančią šeimai —lietuvių tautai.

A. M-jl.

PRIMINIMAI

Jeį išvažiuojate kur nors laikinai bent kelioms savaitėms, irgi praneškite seną adresą ir tą adresą, kuriuo norite gauti DIRVĄ per tą laiką, kai kitur gyvenate ar atostogausite. Galite iš karto nurodyti, kiek laiko siuntinėti DIRVĄ tuo laikinu adresu. Bet būsime dėkingi, jeigu prieš grįždami atgal priminsite mums, kad nuo to ir to laiko būsite grįžę. Tame priminime irgi nurodykite abu adresus: laikinąjį ir tą, į kurį vėl grįžtate.

Už adreso keitimą primokėti nieko nereikia. Tačiau prašom atminti, kad, jeigu patys laiku savo adreso pakeitimo nepranešate, tai tada už pakeitimą mes turime paštui mokėti...

Šimet į Jungtines Valstybes atvykusieji naujakuriai, rašydami laišką DIRVAI pranešdami ar kitu reikalu, malonėkite pažymėti ne tik savo dabartinį adresą, bet taip pat, kada ir kokių laivu atvykote.

DIDŽIAUSIA VERTYBĖ

GAROD

91 Sq. Inch TELEVISION

For the first time...
\$239.95

Plus \$1.14 Federal Tax

Tik 10% įmokėti...

104 savaitės išsimokėjimui!

- ★ Stunning Mahogany Cabinet! (Not Plastic)
- ★ Continuous Slide Rule Tuning! (Tunes Like Radio, Garod Exclusive)
- ★ Works Wonderfully on Indoor Antenna! (Landlord's Permission Unnecessary)

ATDARA KAS VAKARĄ IKI 10 VAL.
SEKMA DIENAIŠ NŪO 10 IKI 10 VAK.

Ateikite į mūsų parodomąjį kambarį ir pamatykite mūsų gražųjį, geriausį Amerikoje televizijos aparatą.

Patarnavimas ir įtaisyimas atliekamas mūsų nuosavoj laboratorijoje

VIENERIŲ METŲ GARANTIJA KIEKVIENAM APARATUI

Pirkite ten, kur jūs žinot, kad nebūsite apvilti ir gausite geriausią, kas yra televizijos srity.

DOMESTIC HEAT and EQUIPMENT
CORP.

3471 West 140th St.

Winton 4500

Geriausias

LIETUVIŲ

Paveiksluotas

Už \$1.00 lankys Tamstas kožna mėnesi per 1 meta.

Insteigtos Gegužio 15, 1938.

LIETUVIŲ NAUJIENOS

332 N. 6th Street

Žurnalas

NAUJIENOS

32-jų puslapių

Philadelphias 6, Pa.

Kaip Lietuva prieš 10 metų išgyiavo į Vilnių

Šią savaitę sueina dešimt metų nuo Lietuvos kariuomenės ir administracijos įvygių į Vilnių, nuvargintą ilgos lenkų okupacijos ir beveik priekštą trumpos, tik šešių savaičių, bolševikų okupacijos.

Tai buvo, be abejo, maloni ir džiaugsminga Lietuvai diena, bet... toli gražu, ne taip džiaugsminga, kaip ji būtų buvusi kitokiomis aplinkybėmis Vilnių atgaunant.

Po "sutarties" pasirašymo Maskvoje, po iškilmų, apie kurias kalbėjome prieš porą savaičių, diena iš dienos visa Lietuva nervingai laukė, kada gi, pagaliau, Vilnius tikrai bus mūsų, kada bus galima jį aplankyti.

Kariuomenė ir administracija buvo pasirengę žygiuoti ir pradėti Vilniuje naują gyvenimą. Bet įsakymo iš vyresnybės vis nebuvo. O tai, deja, reiškė, kad dar nebuvo sutikimo iš... Maskvos.

Buvo aiškinama, kad prie sutarties dar turi būti sudarytas... naujų sienų su Sovietų Sąjunga smulkus aprašymas, o jis dar vis nepadarytas.

O tos naujosios sienos kaip tik ir buvo didžiausia širdgėla, nuodijusi visą džiaugsmą, besirengiant į Vilnių.

Nors jau tomis dienomis buvo plačiai pasklidęs posakis, kad dabar bus "Vilnius mūsų, o mes rusų", bet dar nedaugelis žvelgė į tolimesnę ateitį. Nes jau ir dabar buvo dėl ko liūdėti. "Gedradis" Stalinas, sutikęs "perleisti Lietuvai Vilnių", ne tik nebekalbėjo apie 1920 metais sutartas sienas, bet pasilaikė sau net lietuviškąją Vilniaus krašto dalį — švenčionių sritį.

Todėl sumišusiais jausmais laukėme dienos, kada bus galima žygiuoti į Vilnių. Pagaliau ta diena atėjo.

Gėda prisipažinti, bet tiesa, kad po 10 metų, po daugybės nepaprastai skaudžių įvykių, labai sunku surasti žmogų, kuris tvirtai atsimintų, kurią dieną buvo įžengta į Vilnių... Ir dokumentą, kur būtų ta diena pažymėta, taip pat nelengva rasti.

Žinoma, jų yra, bet didelę Amerikoj taip pat greit nesusigaudys, kai išskyla toks klausimas.

Vienas kitas, pats stebėdamasis, kad tokio dalyko dabar tiksliai nebepažįstame, bando nurodyti kitus asmenis, kurie esą tuo metu buvę tokiose ir tokiose pareigose, tad turėtų atsiminti...

Gal taip, gal ir ne... Kas nekas, o aš pats turėčiau tikrai tą atsiminti, nes pats buvau trečiame iš eilės tą dieną į Vilnių įvažiuojančio Lietuvos automobilyje. O kai reikia iš atminties tiksliai nustatyti, kur tai buvo diena, tai ir pasirodo, kad atmintis sušlubavusi.

Iš visos eilės asmenų atminamų aplinkybių labiausiai patvirtina teigimas, kad tas įvykis buvo spalio mėnesio gale, greičiausiai, spalio 29 dieną... Tiksliai, kad atsirastų, kas galės artimiausiu laiku tą spėjimą patvirtinti, arba atitaisyti.

Pagaliau, čia svarbu ne tiksliai data, kiek pats faktas: tai buvo prieš dešimtį metų!

Kai kas mano, kad tokiose aplinkybėse įvykis į Vilnių nei minėti neverta, nes jis nebuvo nei toks džiaugsmingas, nei toks garbingas, kokio buvo svajota.

Bet istorija pasilekia istoriją. Minime ir vertiname visus jos faktus, malonius ir liūdningus, garbingus ir kartais net gėdingus... Minime atitinkamai. O įvykis į Vilnių nebuvo gėdingas, jis tik buvo nelinksmas, ir nelinksmas ne dėl mūsų, lietuvių, kaltės.

Dviem kryptimis iš Kauno išžygiavo kariuomenė ir administracijos pareigūnai, o su jais ir spaudos atstovai, į Vilnių. Vieną koloną pro Kaišiadorį ir Vievį bei Lentvarį, kita — pro Ukmergę, Širvintą ir Maišiogalą. Berods, dar buvo viena kolona nuo Alytaus per Trakus. Man teko keliauti pro Širvintą.

Širvintos buvo visai arti prie buvusios linijos, skyrusios lenkų užimtą Lietuvos dalį nuo nepriklausomos Lietuvos. Mažas miestukas — Širvintos. Bet gar-

sus iš nepriklausomybės kovų 1920 metais, kada tarp Širvintų ir Giedraičių Lietuvos savonariai sumušė lenkus ir, gal būtų būtu buvę kiek daugiau jėgų ir kiek daugiau drąsos pasipriešinti didžiųjų santarvininkų karinės misijos reikalavimams, tada ir Vilnius būtų buvęs garbingiau atsiimtas...

Anuo laiku likimas nelėmė baigti žygio nuo Širvintų. Jis iš čia tegalėjo būti baigtas visiškai kitokiose aplinkybėse, po 19 metų...

Ant linijos, kur 19 metų prieš lietuvių sargybinius stovėjo lenkai, dabar vaikštinėjo pilksarmėgiai raudonarmėčiai su savo tada dar nešiotomis "vorosilovkomis" ant galvų — tokomis keistomis kepurėmis, smailomis viršugalvyje.

Vaikštinėjo jie ir atrodė, kad nieko nežino, ko mes čia atvykome...

Pagaliau, keletą valandų palaukus, matomai, jie gavo įsakymą nuo linijos atsitraukti. Ant vieškelio, vis dar pertvėrt "sienos" užtvara, susirinko širvintų miestelio visuomenė pamatyti, kaip Lietuvos kariuomenė peržengs tą užtvaramą ir trauks į Vilnių.

Čia pat buvo įrengtas radijo mikrofonas ir, kai tik kariškiai atliko formalumus su rusų sargybos viršininku, prasidėjo širvintiečių suorganizuotos iškilmės.

Belaukiant iškilmų, čia pat prie mikrofono buvo keletas pasikalbėjimų su vietos gyventojais apie jų įspūdžius iš šių dienų ir iš pereinamųjų 19 metų, kuriuos jie praleido čia, prie tos užtvartos, neleidžiančios jiems taip artima Vilnių. Pats iškilmų centras buvo — gairės sudeginimas.

Mat, linija tarp nepriklausomos ir lenkų užimtų Lietuvos buvo atžymėta vis dėlto tik labai laikinai pobūdžio ženklais. Nei lenkai, nei, juo labiau, lietuviai čia nestatė tvirtų akmenų — ženklinačių "valstybės sieną". Vietoj jų sargybiniai tik prismaigstė liniją plonų kartelių, ant kurių užrišdavo... šiaudų kuokštė. Tuos ženklus vadino gairėmis.

Dabar, po 19 metų, tos gairės jau liko nebereikalingos. Skaudžios Lietuvai buvo tos gairės, nors ir šiaudinės. Tad su prantama, kad su dideliu pasitenkinimu buvo atlikta simboliška apeiga — sudeginta ne tik kelios artimiausios tokios gairės, bet ir užtvartos kartis palydint jas į amžinybę su linkėjimu, kad niekad jos nebegrižtų. Ta kukli iškilmė buvo perduota per radiją visai Lietuvai.

Visa Lietuva joje dalyvavo, bet tokiais pačiais sumišusiais jausmais, kaip ir tie, kurie buvę prie to laužo. Nes nutolstančių rusų sargybinių šešėlis vis vien sunkiai gulė visiems ant širdies...

Važiujame jau per... išlaisvintą Vilniaus sritį. Iš šir-

vintų netoli į Maišiogalą. Netoli ir Vilnius. Bet Maišiogaloje turime sustoti ir nakvoti: laukia, kad kitą dieną nustatytu laiku, drauge su kolonomis, kitais keliais atvykstančiomis, įvažiuotumėm į Vilnių.

Nakvojame mokykloje ir valčiaus raštinėje ant šiaudų, karviškai. Jau nėra jokių lenkiškų laikų ženklų. Ir sovietiški, kaip neseniai atsiradę, taip greit išnykę. Gyventojai dar tik stato, medžių šakelėmis puošia sutikimo vartus. Anksčiau, sako, rusai neleidė...

Dar keletos rusų esama Maišiogaloje. Ką jie čia veikia?

Tarp pirmųjų Lietuvos rūpesčių Vilniuje buvo ir Vilniaus miesto aptvarkymas. Gražiausioji Katedros aikštė buvo visiškai neišgrįsta. Tuoj buvo pradėti tos aikštės tvarkymo darbai.

Greit savo akimis pamatėme: pravažiuoja vienas sunkvežimis, pilnas... lovų, stalų, indų... Pravažiuoja kitas — ir gi pilnas visokių senų baldų ir... dvi karvės taip pat važiuoja.

Ką tai reiškia?

Gyventojai pasakoja, kad iš to nediduko Maišiogalos miestelio rusai per šias šešias savaites jau viską, kas tik buvo geresnio, iš jų atėmė ir išsivežė... Ir šiandien, kada jau Lietuvos kariuomenė įžygiavo į miestelį, kada Lietuvos policija stoja į vietas — ir šiandien dar jie, paskutiniai išvažiuodami, spėjo "sumedžioti" tuos jau pasenusius daiktus ir karves, atėmė iš neturtingų žmonių ir vežai į savo "viskuo pertekusių plačiąją tėvynę"...

Tai buvo paskutiniai rusai, kuriuos dar užtikome Maišiogaloje. Niekas geriau negalėjo patvirtinti anksčiau į Lietuvą atėlusio žinių, ką rusai daro Vilniuje. Ir niekas negalėjo geriau paaiškinti, kodėl jie taip neskubino perduoti Vilnių Lietuvai...

Kitą dieną artėjame prie Vilniaus. Šen ir ten mažų kaimelių gyventojai būreliais sutinka, sveikina: vienur tik kepurėmis pamosuodami, kitur ir kukliomis iškilmėmis, su prakalbėmis. Į pavakarį pasiekiam ir patį Vilniaus miestą.

Nors lenkų politiniai vadai ir buvo raginę gyventojus nedalyvauti lietuvių sutikime, bet

Taip Lietuvos kariuomenė žygiavo prieš dešimtį metų pro Vilniaus Katedrą.

Iškilmingai atidaryta Lietuvių Dailės Paroda New Yorke

Dalyvavo apie 600 New Yorko lietuvių visuomenės ir valdžios bei spaudos atstovų.

Rašo Petras Juknys
specialus DIRVOS korespondentas parodoje

Kas galėjo kada pasakyti ar pagalyti, kad lietuvių tautos sąmonę kūrinių, nušviečiančių mūsų tautos dvasios gamtą, pasirodys didžiausiam pasaulio mieste ir šalyje, kur šiandien susispietę diplomatinis ir politinis darbas dėl laisvės kovojančių valstybių?

Ir štai, buvusi svajonė spalio 20 dieną tapo realybe. Tai istorinė lietuvių meno diena! Tai džiaugsmo ir lietuvių pasididžiavimo diena! Diena, kurios mes, Amerikos lietuviai, nekantriai laukėme. Pagaliau ji atėjo!

Spalio 20 d. 8:30 v.v. New Yorko didmiesčio pačiame centre, Broadway ir 44-toje gatvėje, oficialiai ir iškilmingai atidaryta Lietuvių Tautos Dailės paroda.

Tai meno kūriniai, sukurti tremtyje mūsų menininkų prieš sunkių gyvenimo sąlygų ir aplinkybių. Paroda yra New York Hall of Science ir truks iki lapkričio 20 dienos. Parodos šūkis: "Lithuania Comes to Broadway".

Šią parodą atidarė ministras St. Lozoraitis, kuris, kaip jau buvo rašyta, spalio 17 d. specialiai atvyko iš Romos. Atidaryme dalyvavo New Yorko miesto valdžios atstovai, laikraščių reporteriai, meno žmonės, mūsų

krašto diplomatinė atstovybė, organizacijų vadovybės, muziejų direktoriai, iš tolimesnių miestų atvykę veikėjai.

Atidarymo iškilmės pradėjo savo žodžiu Mr. Shaw, New Yorko muziejaus direktorius. Barborai Darlienei vedant, sugiedo Amerikos ir Lietuvos himnais. Angliškai kalbėjo advokatas A. Ollis. Šios parodos sumanytojas ir vyriausias vedėjas, ant kurio pečių gula visa parodos atsakomybė. Sveikinimo kalbą lietuviškai pasakė min. P. Zadeikis. Po to pakviestas garbės svečias ir formalus šios parodos atidarytojas min. Lozoraitis, kuris buvo sutiktas atsisostijimu ir gausiais aploдиментаis. Jis angliškai perskaitė paruoštą kalbą ir vėliau gražų žodį, parodos atidarymo progai pritaikintą, tarė lietuviškai. Elena Čiurlytė pašoko keletą stilizuotų tautinių šokių. Vėliau buvo rodoma filma iš tremties gyvenimo, mūsų menininkų kūrybiniai darbai ir patys menininkai, kurių darbai išstatyti kaip tik šioje parodoje. Filma aiškino Juozas Boley. Programa buvo trumpa ir aiški. Po to vyko išstatytųjų eksponatų apžiūrėjimas, susipažinimai, pasikalbėjimai. Visų nuotaika buvo gili ir iškilminga.

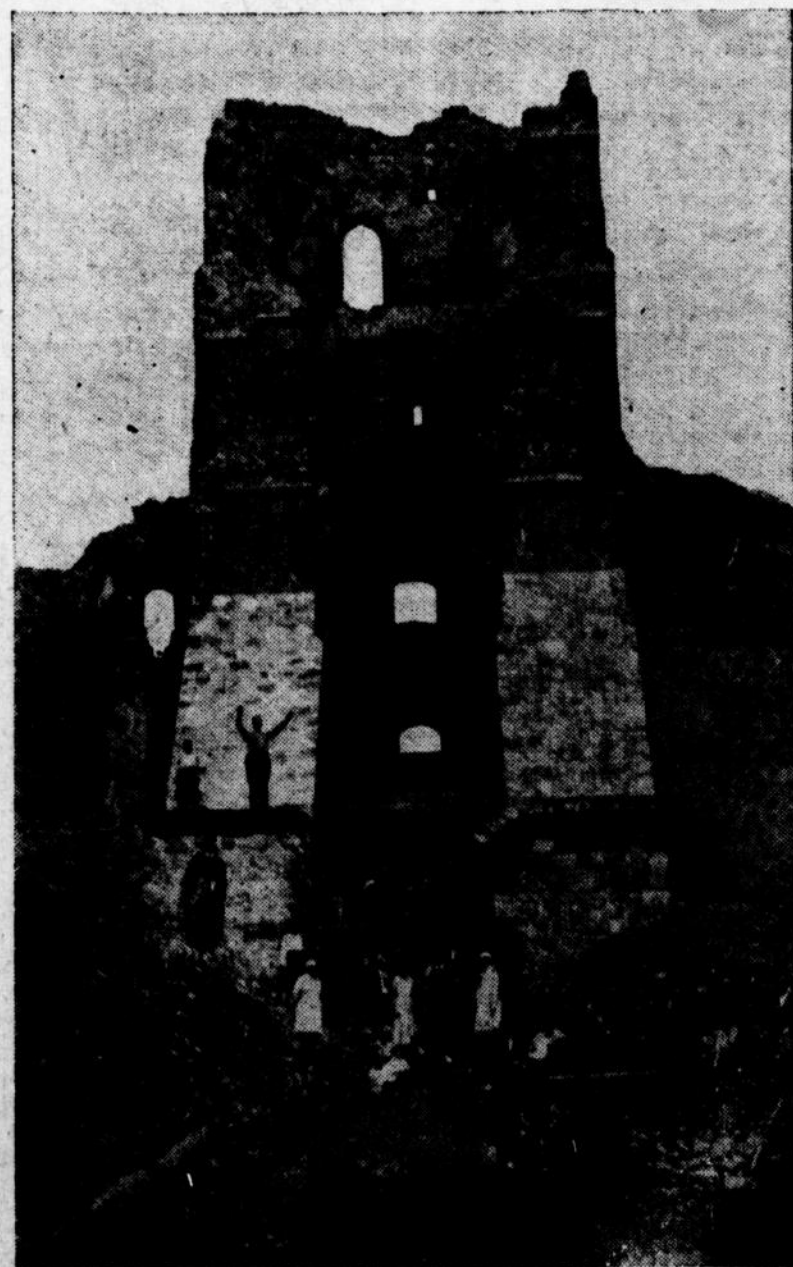
Moterys Vienybės narės, pasipuošusios tautiškais rūbais, patarnavo svečiams. O Valaitienė vedė literatūros ir knygų stalą. Parodos salė yra atidaryta kiekvieną dieną nuo 10 val. ryto iki 12 val. nakties. Laukiama gausių ekskursijų iš kolonijų. Pereitą šeštadienį jau susilaukta pirmosios ekskursijos 2 autobusais Connecticut lietuvių.

Specialus DIRVOS korespondentas detaliam ir vaizdžiam aprašys parodos eigą. Sekite DIRVOS puslapiuose!

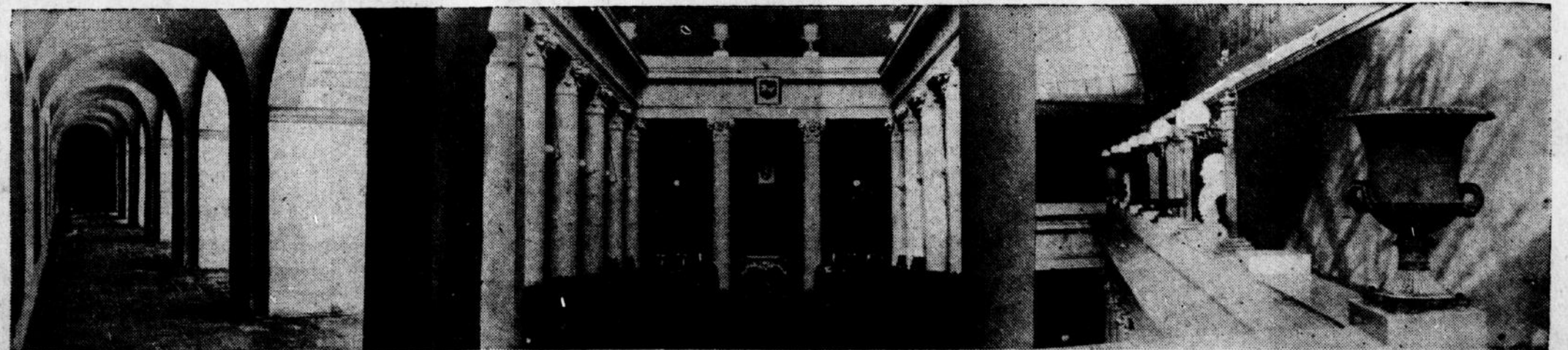
J. KARDELIS APIE PALECKĮ

Kanadoje išeinančios NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS darbinis ir Kaune ėjusio dienraščio LIETUVOS ŽINIŲ buvęs redaktorius J. Kardelis, dėl straipsnio, kuriame buvo kalbama apie Paleckį, mums rašo: "Atitaisau paklaidą: Justas Paleckis LIETUVOS ŽINIŲ redaktorium niekad nėra buvęs.

Jis dviem ar trim atvejais bandė LIETUVOS ŽINIOSE bendradarbiauti, bet tie bandymai, tikrai dėl jo palinkimo į bulvarinę spaudą, jam visai nesisekė. Todėl po tų bandymų, kurie truko labai trumpai, vis mesdavo, spėjau — savo ir tikrai LIETUVOS ŽINIŲ redakcijos pasitenkinimui."

Gedimino pils labiausiai traukė Vilniaus lankytojus. Ir jai reikėjo sutvirtinimų. Lenkai tuos darbus jau buvo pradėję. Taip atrodė pilies bokštas iš kalno pusės sutvirtinimo darbų metu.

Daug senoviškų, net paslaptinai atrodančių pastatų yra Vilniaus mieste. Čia matome Dominikonų vienuolyno koridorius. Netrukus po Vilniaus grįžimo prie Lietuvos, po šiuo vienuolynu buvo atrasti paslaptinai urvai, kuriais buvo nueita iki, ligi tol dar nežinomų, kapų. Tačiau per likusį trumpą nepriklausomo gyvenimo laiką jau nebebuvo suspėta tuos kapus ištyrinėti, nors jau buvo rasta daug istorinės reikšmės palaikų.

Dienos Klausimais

Redaktorius—VINCAS RASTENIS—Editor

6820 Superior Ave., Cleveland, O.

SUSITVARKYKIME

ARTEJA Visuotinis Amerikos Lietuvių Kongresas. Nors jo darbų tvarka dar ir nėra smulkmeniškai paskelbta, bet jau ne vieną kartą spaudoje yra minėti jo uždaviniai ir numatomieji darbai.

O vienas dalykas, regis, lig šiol ir lieka net nesirengiamas paminėti, nors ir svarbus. Tai yra Amerikos Lietuvių Tarybos veikimo organizacinis susitvarkymas lietuvių kolonijose.

Viršūnėje Amerikos Lietuvių Taryba yra susitvarkiusi patenkinamu būdu. Bet iš pat pradžių, Tarybą kuriant, nebuvo numatyta pasitenkinti vien tik pačia viršūne. Buvo numatyta, kad ir atskirose kolonijose veikiančios organizacijos Lietuvos bylos reikalu sudarys **jungtinius komitetus**, kitaip sakant, vietines tarybas, kurios atitinkamos kolonijos organizacijos jungtų bendram darbui Lietuvos išlaisvinimo kovoje ir tam darbui vadovautų.

Tokie komitetai, vietinės tarybos, daugumoje kolonijų yra. Bet vis dėlto, pasirodo, kad tas vietinis susitvarkymas yra gana įvairus ir dėl to įvairumo daugeliu atvejų gana palaidas.

Santykiai tarp tokių vietinių Tarybų ir pačios vyriausios vadovybės nėra aiškiai apibrėžti. Vietinės tarybos vienur apima visų srovių organizacijas, kitur tik kai kurių srovių, ar tik vienos srovės, arba dar keisčiau — tik vienos srovės dalies organizacijas.

Tokiose keistai susitvarkiusiose "tarybose" kitos tos pačios kolonijos organizacijos neranda sau pritaikomos vietos, neranda galimybės tarti balsą dėl vietinio veikimo Amerikos Lietuvių Tarybos programoje.

Iš jų teikiama priimti aukas, bet ir tos aukos tokiu atveju plaukia susilaikydamos. Visame veikime nėra pilnos energijos.

Kai šaukiamasi į centrą, kad jis nurodytų, kaip tokia vietinė Taryba turi būti susitvarkiusi, centras pareiškia, kad jis neturi galios duoti nurodymų... Susidaro padėtis, kad viršūnėje bendras visų srovių sutarimas yra, bet atskirose kolonijose jo gali ir nebūti. Viena srovė ar net jos dalelė ima žodį kalbėti "tarybos" vardu, o likusiai visuomenės daliai belieka arba kovoti dėl "teisių", arba veikti atskirai, arba visai nieko neveikti. Aišku, kad tai yra kenksminga tikslui, nes tai atitraukia žymią dalį jėgų nuo darbo. Jeigu nėra, kas galėtų tokius nenormalumus pataisyti, tai tas reiškia, kad susitvarkymas dar nėra geras.

Yra ir kitų klausimų, kuriuos reikėtų išaiškinti. Pavyzdžiui, vienur į tokią vietinę tarybą kiekviena organizacija siunčia savo atstovus.

Kitur iškyla klausimas: ar kiekviena organizacija gali turėti atstovus vietinėje taryboje? Juk, esą, taryba sudaryta iš keturių politškai pasaulėžiūrinių srovių ir dviejų apdraudus susivienijimų. Todėl draugija, kuri nepriklauso prie kurios nors srovės, negalinti dalyvauti ir tarybos veikime...

O yra tokių draugijų, kurių negali priskaityti nei prie vienos iš keturių Taryboje dalyvaujančių srovių. Pavyzdžiui, Tėvynės Mylėtojų Draugija, Tremtinių Draugijos, Kultūros Fondo Skyriai ir kt.

Gal ir nereikia, kad tos nesrovinės organizacijos dalyvautų vietinės tarybos darbuose? Jei nereikia, tai tas turi būti aiškiai žinoma, ir nekenktų net paaiškinti, kodėl. O jei reikia, tai tas irgi turėtų būti visiems žinoma.

Yra, pasirodo, ir tokių vietinių tarybų, kurios jungia ne organizacijas, o paskirus asmenis: turi narius, kaip kiekvienos kitos organizacijos kuopa, renka narių mokesčius, renka sau valdybą iš narių tarpo — žodžiu sakant, yra draugijėlė, nežinia kodėl pasisavinusi visos kolonijos Lietuvių Tarybos vardą ir kartais veikianti visos kolonijos vardu.

Nors susitvarkymas ir nėra esminis dalykas, nors pats dalykas yra svarbiau, negu organizaciniai formaliai, bet labai dažnai pasitaiko, kad nuo susitvarkymo netobulumų ir darbas labai nukentėja.

Paminėtieji netobulumai yra aiškiai regimi ir toliau juos palikti būtų nenaudinga. Tai būtų tik nerangumo ženklas.

Kongresas yra gera proga padėti pamatus tokiams pataisymui. Žinoma, kongresas negali gaišti nustatinti smulkmenomis. Bet kongresas gali priimti autoritetingą nutarimą, kuriuo įgalintų Tarybą nustatyti kolonijų tarybų susitvarkymo statutą, kiek galima vienodesnį visoms kolonijoms. Tame nutarime turėtų būti nurodyti tik pagrindiniai dėsni, kuriais Taryba turėtų vadovautis, sudarydama tokį statutą.

Atrodo, kad tokį statutą Amerikos Lietuvių visuomenės susiorganizavimą turėtų kiek galima labiau priartinti prie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės statute numatytos santvarkos, nors šioje šalyje vargiai ar galima tą statutą pritaikyti visiškai tokį, koks jis yra.

Turėtų būti Kongrese atsakyta į klausimą ir apie tai, kokios organizacijos gali ar negali būti atstovaujamos vietiniuose komitetuose arba taryboje. Ir ypačiai aiškiai turėtų būti pabrėžtas dėsnis, kad vietinės kolonijos lietuvių taryba yra tarporganizacinis komitetas, o ne šalia kitų organizacijų stovinti draugija.

UN ir rusai

Pabaltijo valstybių atstovai ir lietuvių tautos žmonės atstovaujantieji organai yra įteikę Jungt. Tautų Tarybai skundus prieš Sovietus, reikalaujant pašalinti agresiją, atstatyti žmogaus teises ir tautų nepriklausomybę.

Iš didžiųjų valstybių skundų buvo Kinijos, kuri apkaltina Sovietus dėl komunistų rėmimo ir 1945 metų draugiškumo sutarties sulaužymo.

Lenkijos, Ukrainos ir Balkanų valstybių atstovai bei žmonių įgaliotiniai įteikė skundus prieš tų valstybių komunistinius režimus, reikalaudami žmonių laisvės ir atsteigimo laisvo balsavimo teisių.

Išskiriant Kinijos skundą, kuris buvo pateiktas UN tarybos posėdžiui ir priimtas 45 balsais prieš 2, manoma, kad generalinis UN sekretorius Triguve Lie kitų skundų oficialiai aiškinti neįsikiš, nes jie ne vyriausybės įteikti.

Amerikos atstovas Benj. V. Cohen tačiau patarė Balkanų tautų skundus perduoti Tarp-tautiniam Teismui, prašant tuo klausimu patarimo. Kinijos skundas, nors ir buvo priimtas, liko padėtas ant lentynos ir nežinia, ar bus kada svarstytas, nes Visiškieji pareiškė, kad, jei tam klausimui bus duodamas pirmumas, tai busi suprantama, jog yra rengiamasi karui.

Nors UN turi žmogaus Teisių Gynimo Tarybą, kurios pirmininkė yra Eleonora Roosevelt, ta Taryba, tačiau, yra bejėgė pati ką spęsti, o jeigu kas ir būtų UN posėdyje nubalsuota, tai sprendimas dabar pasiliktų tik moralinis, nes Sovietų Rusija jokių tarptautinių teisių nepripažįsta ir sutarčių nebesilaiko.

Nors toks Sovietų ir jų varojamų valstybių elgesys pykina amerikiečius, tačiau, kol rinto pavojaus čia iš to nėra, draugiški santykiai tarp abiejų valstybių dar palaikomi.

Skundų perdavimas į tarptautinį teismą bus, tačiau, didė-

Nuomenės

Skonio dalykas...

Aš negaliu suprasti, dėl ko lietuviškas ir katalikiškas laikraštis ima kartais ir lietuviškus bei katalikiškus reikalus nustumia į paskutinę vietą, užleidamas pirmenybę retai kam iš lietuvių rūpimiems dalykams. Nurodau pavyzdį.

Viename lietuviškame ir katalikiškame laikraštyje matau dvi maž daug vienodo didumo fotografijas. Abi fotografijos laikraščiu duotos iš agentūros, aptarnaujančios Amerikos spaudą (Acme). Vienoje iš tų fotografijų matome min. St. Lozoraitį, prel. J. Balkūną, kons. J. Budrį, adv. Olį ir B. Dirmeikį pas kardinolą Spellmaną. Kitoje — į krūvą sugriuvusių sportininkų grupę rungtynių metu tarp Michigano ir Minnesotos universiteto komandų.

Kuris įvykis lietuviams ir katalikams yra artimesnis, manau, nereikia ir aiškinti. Bet laikraštyje mums nepažįstamų, nežinomų ir nereikšmingų futbolininkų krūva įdėta pačioj svarbiausioj vietoj, pirmame puslapyje, o kardinolo Spellmano su svečiais fotografija tik paskutiniame...

M. J., Cleveland, Ohio

UŽSISAKYKIT

LIETUVIŲ KALBOS VADOVĄ pas generalinį jo leidėjų įgaliotinį Amerikoje.

Dėkite į laišką \$2.50 čekį, ar "Money Order", parašykit la-bai aiškiai savo adresą ir siųskite laišką adresuodami taip:
Mr. J. Audėnas,
14 Townsend St.
Boston - Roxbury, Mass.

lis moralinis smūgis Sovietams.

Jungtinių Tautų sekretoriaus Triguve Lie padėjėju išrinktas rusas Konst. E. Zinchenko, kuriam pavedama tvarkyti Saugumo Tarybos reikalus. Jis pri-siekdintas, kaip tarptautinis pa-reigūnas, kuris neprivalėtų klau-syti atskiros tautos nurodymų savo pareigose... Taigi, nors į UN Saugumo Tarybą buvo iš-rinktas rusams nebeatinkamas Jugoslavijos atstovas, tos ta-rybos reikalų tvarkytoju pas-kirtas rusas. Tuo norima nura-minti Sovietų atstovus...

J. K.

Kultūros ginklu!

A. A. Olio kalba atidarant Lietuvių Dailės Parodą New Yorke

Malonūs šventės dalyviai,

Pagaliau, po tiek lūkesčių, abejonių, kantrybės ir nenumatyty sunkumų atėjo parodos atidarymo diena. Tai pirmoji diena Amerikos lietuvių istorijoje, kada jie išeina viešumon su tokio masto kultūros neįkainojamais turtais. Jų vertė yra keleriopa ir aš palieku meno ir kultūros kritikams juos įvertinti taip, kaip reikalauja jų skonis ir jų palinkimai.

Ruošiant šią parodą rengėjams rūpėjo daug dalykų, bet vienas rūpestis buvo pagrindinis: **kultūros ginklu prisijungti prie didžiausių Lietuvos išlaisvinimo pastangų ir lietuviškosios kultūros priemonėmis išnešti lietuvių tautos laisvės šauksmą į Amerikos gyventojus.** Mes žinome gerai, kad tas kelias yra sunkus. Bet gi jokia drąsesnė mintis nėra įmanoma įgyvendinti be rizikos, be pasiaukojimo, be valios ir ištvermės. Ir pati Lietuvos laisvės byla yra ištisa grandinė drąsių pasiaukojimų žygių.

Lietuvių Dailės Parodą mes pristatome amerikiečių ir lietuvių visuomenėi ne kaip muziejinę retenybę, o kaip pavyzdį,

kad ir nežmoniškos tremties sąlygose lietuvių kultūrinė dvasia išliko gyva, kad lietuviai, ilgėdamiesi savo krašto, ilgisi taip pat ir savo kultūros, savo papročių, savo istorijos ir savo dainos. Tuo pavyzdžiu dailės paroda tegul primins kiekvienam lankytojui, jog ten, prie Baltijos krantų, yra likimui palikta tauta, tauta su didelėmis pažangos galiomis, su stipria kūrybine jėga ir su nenugalima valia gyventi laisvėje.

Šios parodos mes nebūtume galėję — net ir nebūtume ryžęsi — išstatyti, jei nebūtume pasitikęje Amerikos lietuvių pri-tarimu ir parama. Tik tikėdami, kad visi geros valios lietuviai bent mažiausia auka parems šią parodą, mes neabejodami pradė-jome ją organizuoti. Ir šią valandą mes drįstame tos mažos aukos prašyti iš visų Amerikos lietuvių.

Parodos rengėjams ir, tikiau, visiems Amerikos lietuviams yra tikrai malonu, kad parodai atidaryti ryžosi iš taip toli — iš Italijos — atvykti Lietuvos diplomatinio šefas, Jo Ekscelen-cija ministras Stasys Lozoraitis. Aš kviečiu poną Ministrą pas-kelekti parodą atidaryti.

Laisvoji valanda

Jonas Biliūnas

LIUDNA PASAKA

(Tęsinys iš pereinamo numerio)

Vos-ne-vos iš ligos atsigavė... Atsi-tekėjus, negalėjo suprasti, kur jina yra. Kažin kokiam kambarėly gulėjo; nepažįstamus žmones matė. Nebejauna, baltai apsitaisiusi moteriškė kažin ką, į ją prisilenkusi, maloniai kalbėjo. Nesuprato... Negalėjo surinkti minčių, išsisklaidžiusių. Atminė, kaip per sapną, kad miestan ėjo, kad miesto gatvėmis klajojo... Bet kas toliau buvo, kaip dūmuose paskendo. Priežastis ir pasekmė jos smegenyse nebesirišo. Praeitieis reiškiniai rodė jai iš-barstyti, kaip gražus žolyno žiedas: ma-tė tik atskirus lapelius, nebe patį žolyną. Dabarties nesuprato... Jautė tik neapsa-komą kūno silpnumą! Skaudėjo strienas, kojos buvo sunkios, kap akmuo, ir visa ne-galėjo pasijudinti...

Išplėtom, be išreiškimo akim žiūrėjo. Tik vieną kartą tose akyse tartum spin-dulys žybtelėjo. Kaip ir ką atsiminė, ir jos lūpos ėmė krutėti.

— Ar nežinau tamsta, kur mano Petriukas — prašnibždėjo tylom.

Pamatė baltai apsitaisiusią moteriškę, maloniai į ją žiūrinčią.

— Ar nežinau tamsta, kur mano Petriukas? — pakartojo, įbedama jon savo akis.

Norėjo pasijudinti, bet tik sudejavo iš sopulio...

Pagijo kūnas, bet ne dvasia. Protas sumišo... Savo laikiaus padėjimo nebe-jautė taip, kaip jaučia sveikas žmogus. Kada jai pasakojo, kad jinai pagimdžiusi negyvą kūdikį ir kelius mėnesius patale išgulėjusi, — nenušiminė, nesumirksėjo akim; mažiausias nuliūdimo ar išgąscio ženklas nepalydėjo jos veido. Kada rusų valdžia, patyrusi, kas jina tokia yra, kalė-jiman ją įmetė, — neprieštaravo ir ne-verkė. Tik vaitojo ir inkstė, kaip kanki-namas gyvulys, kada ją mušė ir plakė ir visokiais būdais jos kūną dergė... Nepa-žino nei Damulienės, nei jos dukterų, įme-s-tų kalėjiman; nesuprato jų klyksmo ir raudų, kai šios, visiškai su savo tėvyne atsisveikindamos, už kalėjimo durų iš-nyko...

Išleido ją valdžia, kaip beprotę, jai nebe-kenksmingą. Pamatė, kad neapsimoka jos iš tėvynės išvežti: žinojo, kad tokia baus-mės nesupras, ištrėmimo laikybių neat-jaus... Gimtajam sodžiui ją liepė nuva-ryti...

Ant jos žemės jau rusas sėdėjo... Juozapota liko kampininkė ubagėlė. Svajonės apie laimingą gyvenimą su vyru, apie vaikus ir sodą išnyko, kaip sapnas. Laimė, kad to nebejautė... Geri žmonės ją nuo to laiko maitino.

Kas savaitę, kokios nors mergytės ve-dama, ėjo jinai iš kiemo kieman per savo sodžių ir rinko krepšelin savaitinį maistą. Kartais, kada aiškesnį protą turėjo, ir pati viena pakiemiais vaikščiojo. Vaišingi kamynai visados ją atminė. Jeigu kas po-kyklį, vestuves ar krikštynas kėlė, namų šeimininkė dėjo ryšelin ragaišio, mėsos ar

KUR GAUTI

LIETUVIŠKŲ KNYGŲ?

Visame pasaulyje išleidžiamų lietuviškų kny-gų platinimu rūpinasi neseniai įsteigtas Lietuvių Spaudos Centras Amerikoje. Leidinių sąrašai siunčiami nemokamai. Rašykite atviruką, kuris tekainuoja 1 centą, šiuo adresu:

G a b i j a,
412 Bedford Ave.,
Brooklyn 11, N. Y.

varškės su sviestu ir, pasisaukus mažą dukrelę, liepė: — Lėk, nunešk Juozapotai. Jegu didesnė kokia šventė, ar Velykos atėjo, vėl visos motinos siuntė savo mažus vaikus su bandede ar pora dažytų kiaušinių į Juozapotą. Moterys jai ir rūbus ir baltarūbius davė... Visas sodžius priprato į ją žiūrėti, kaip į savą. Pamatęs kas pro lan-gą su krepšeliu ateinančią, sakė: — Ut, mū-sų Juozapota ateina...

Taip tarp kaimynų gyveno...

Dešimtys metų praėjo... Žmonės au-go ir džiaugėsi, ir pasenę mirė. Ne viena Juozapotos draugė vienametę vaikų anū-kų susilaukė ir, šį pasaulį palikusi, jau amžinu miegu šaltoj žemelėj miegojo... O jina vis tebegyveno. Liko tarp jaunųjų viena, kaip tarp žalio miško sausas stuob-rys. Naujosios kartos žmonės nebe taip, kaip jų tėvai, Juozapotą mylėjo, rečiau ją beatminė. Dažnai kentėjo ji badą, sti-go kuo apsvilkti. Vaikščiojo apiplyšusi, sustirusi. Ėmė nekęsti jos tie, pas kuriuos ant kampo gyveno: mažiau jau begalėjo aniems maisto nuo žmonių parnešti. Su-skurusi per žiemas užkrosny tupėjo. Tik vasarai atėjus, geriau kiek jautės: nors nebe taip žmonėms po kojų troboj maišės, mažiau anų buvo nekenčiama ir lojojama. Be jokios priežiūros tada po laukus vaikš-čiojo, ir Dievas žino, kuo mito. Slankės po paupį ir pušyną, kur vasariniuose namuose daug ponų gyveno. Ėjo klaiki ir nelaimin-ga, skarmalais savo išdžiūvusį kūną prisi-dengusi; ėjo dejuodama, lazdele pasirams-čiuodama, sunkią, sunkią metų našta vilk-dama. Visiems nešė nusiminimą ir nesu-prantamą širdies neramumą...

Pamačiusi dailiai apsitaisiusius ir lai-mingus, stebėjosi, tartum norėdama ką atsiminti, ir pamėlynavusiom lūpom šnibž-dėjo: — Kiek ponų... kokie gražūs...

Arba, įbedusi savo laikias, be gyvy-bės akis, klausė tūlą: — ar nežinau tamsta, kur mano Petriukas?...

Ar suprato pati tą savo klausimą? ar atminė da savo Petriuką? ar tikėjosi nors numirus jį pamatyti?...

— Vienas Dievas težino...

(Pabaiga)

Kiekvienas lietuvis skaito

Vienintelį Pasaulio Lietuvių Kultūros žurnalą

AIDAI

Nuo 1949 m. spalio mėn. 4 d. šį žurnalą perėmė leisti

Lietuvos Pranciškonai Amerikoje

AIDAI yra vienintelis lietuviškas mė-nesinis mokslo, literatūros bei meno ir visuomeninio gyve-nimo žurnalas.

AIDAI žadins tautinės kultūros kūry-bą ir skelbs jos laimėjimus. burs aplink save visas mūsų tautos intelektualines, meni-nes ir religines pajėgas.

AIDAI iki Naujų Metų bus leidžiami Vokietijoje, o nuo 1950 m. sau-sio 1 d. — Jungtinėse Ameri-kos Valstybėse.

AIDUS redaguos redakcinis kolekty-vas, sudarytas iš žymių lie-tuvių mokslininkų, rašytojų ir kitų kultūrininkų. Vyriaus-iasis redaktorius — rašytojas Antanas Vaičiulaitis.

AIDŲ prenumehata metams: Jungti-nėse Amerikos Valstybėse, Rietų Amerikoje, Meksikoje ir Ispanijoje — \$5.00; Kanadoje — \$5.50; kituose kraštuose — \$6.00. Atskiras numeris JAV — 50c., kituose kraštuose 55c.

AIDŲ S redakcija: Ant. Vaičiulaitis, 2087 N. Main Ave., Scranton 8, Pa.

AIDŲ S administracija: AIDAI, Ken-nebunk Port, Maine, Tel. 5.

10,000 mylių kelionė

Rašo
J. V. VALICKAS

(Tęsinys iš pereinamojo numerio)

Skuta barzdą, bet ne kišenę

Atsikyrimas su "tautietėmis", patraukė Morelia miesto link. Miestas, kaip miestas, nieko ypatingo, kaip kitose Meksikos miestuose, čia neradom. Bet, kol mano bendrakereliviai neskubėdami užkandžiavo, aš spėjau ir į kirpyklą nueiti.

Kerpa gerai, nors be ypatingų prasimanyimų, bet skuta — tai jau, galima sakyti, iškilmingai: net snaudulys pradėjo imti, kol skutėjas visas ceremonijas atliko. Čia pat daviau ir batus nuvalyti.

Paklauskite, kam gi aš čia dabar pasakojau tokias niekus — argi kam įdomu, kad Meksikoj irgi moka barzdą nuskusti?

Bet, gerbiameji, visi turėtumėte nustepti, kai pasakysiu, kad nukirpimas čia man kaštavo tik pusę pezo, nuskutimas ir batų nuvalymas irgi po tiek pat.

Pas mus čia tik batus nuvaloma maž daug už dvigubai, o skutimas ir kirpimas kaštuoja penkeriopi ir daugiau. Juk čia už plaukų nukirpimą mokam 75 c ir daug kur net visą dolerį, o nukirpti tai ne kažin kaip nukerpa — vis palieka, kad greičiau kitą kartą ateitum...

Palyginus su Meksika, tai mūsų kirpėjai ne tiek plaukus kerpa, ne tiek barzdą skuta, kiek kišenę...

Tinginių mieste

Tą pačią dieną, vėl per kalnus ir jau temstant (tikrai įkryrėjo vis tas pats nervų įtempimas per kalnus važiuojant!) pasiekėme Zamoros miestą.

Čia tuojau ėmė piršti, kad reikia pamatyti Paricutin ugnikalnį. Iš ryto, kol bendrakereliviai dar miegojo, patraukiau prie to ugnikalnio.

Kalnelis nieko sau, ne iš mažųjų. Bet viršūnė gerai matyt. Pačioje viršūnės skiauterėje rusena lyg dūmai, lyg garai, kaip iš verdančio puodo. Kas ir kam tą puodą užkaitė, ir kada kas jame išvirs?

Keisčiausia, kad šitas "puodas" stovi ne tarp kitų kalnų, o vienas sau, gražioj lygumoj, nusagstytoje dailiais ūkeliais. Tarytum tai būtų žmonių supiltas piliakalnis. Bet tokių piliakalnių — tokio didumo ir dar su ruktančia viršūne — žmonės nemokėtų supilti. Tai jau gamtos tokia, matomai, buvo užuogaidą šitoj vietoj skylę žemėj pragręžti...

Kai grįžau miestan, gyventojai jau buvo "ant kojų" bet nei jų tos kojos, nei jie patys daug nejudėjo. Visur Meksikoj žmonės per daug neskuba, bet čia tai jau buvo aukščiausias neskubėjimo laipsnis, anot to pasakymo, "kaip šlapio degimas".

Ir apsilvilkę tie žmonės nešvariais, prakaitu ir dulkėmis persunkusiais drabužiais, kurie, matomai, su vandeniu tik per lietų susitinka, o muilo tai nei kvapo nežino...

Iš neapsakomos tų žmonių tinginystės, pasirodo, išauga ne tik apsilaidimas, bet net ir tikras begėdiškumas. Čia nei vyrai nei moterys niekreipdami dėmesio į praeivius, daro sau gatvėse ir apie namus, ko mes net ir minėti neminim prie kitų... Galima suprasti, kokia čia švara...

Iš kur tokia žmonių tinginystė? Greičiausiai taip yra nuo labai karšto klimato. Čia jau iš tikrųjų smarkiai karšta. Ir Italijoje teko matyti žmonių, šitaip sutingusių, apsilaidusių, nešvarių, ir ten panašiai karšta, kaip čia...

Kai pas mus užėina šaltas žie-

ma, tai kartais pagalvojame:

— Ach, kad taip gyventumėm šiltuose kraštuose, tai būtų gerai! Nei kailinių reiktų, nei pečiaus...

Bet jeigu reiktų pasidaryti tokiu tinginiu, kaip tie Zamoriečiai, tai jau tegul juos galas tuos šiltus kraštus. Verčiau jau kartais padrebėti!

Maudomės vandenį ir... "suveneruose"

Iš Zamoros į Guadalajarą dar apie 200 kilometrų. Pakeliui privažiavom ežerą. Kelias eina pa ežerui, lygus, jokių kalnų, nors iš šono ir gana aukšti kalnai stūkso. O ežeras apie 100 kilometrų ilgumo!

Vienoj vietoj privažiavom gana patogią vietą maudytis. Žinoma, tokiam karšty kas gi iškentės nepasimaudęs. Beregint pasinėrėm į vandenį.

Bet vos tik išlindom iš vandens, mus iš visų pusių apstojo visokie vertelgos su pasiūlymais pirkti visokių suvenyrų...

Prisipirkome gražių medinių dėžučių, visokių molinių nekniedžių, o kai iš suaugusių visko nupirkom, tai apstojo paaugliai valkežai: vienas siūlo čia pat priskinti gėlių, kitas tuščią ranką tiesia, laužytai anglis, kais žodžiais aiškindamas, kad mums besimaudant jis mūsų automobilį saugojęs (žinoma, daugiausiai pats nuo savęs ir nuo savo draugų...), o kai ir su jais padarėm "biznį", tai atbėgo dar vienas uždusęs — "limonado" visą asotį mums atsigerti atitepė!

Bet ir tai dar nebuvo paskutinis biznierių: nežinia iš kur išdygo dar vienas. Šitas turėjo nepaprastai gražių rankų darbo kišenių peiliukų. Ir jų nusipirkom keletą — visi šį kartą buvo patenkinti. Tad nuostabu, kad mums nuvažiuojant chorą šaukė "Adio Americanos"...

"Aristokratų Miestas"

Dabar netrukus jau privažiavom Guadalajarą ir įvažiuojam į patį svarbiausią gatvę Juarez.

Atsidūrėme prieš du liuksusinius viešbučius šalia vienas kito. Parūpo šį kartą iš anksto pasiklausti kainų. Ir neapsiriktą: ogi čia kainos nei kiek ne menkesnės, kaip Floridoj!

Bet vis dėlto nutarėm tų kainų nenusigąsti ir bent pirmai nakčiai čia apsistoti. Nes nežinomam mieste tai apsimoka: geresniam viešbuty sustojęs, jei ir brangiau užmoki, tai bent gali gauti tokių informacijų, kurios paskui dažnai pasirodo net ir už pinigų brangesnės.

Guadalajara dabar, kaip ir kiti miestai, apgyventa įvairių užsiėmimų piliečių, bet nuo senesnių laikų jis vadinamas "Aristokratų miestu".

Iš tikrųjų, kaip vėliau teko patirti, šis miestas aristokratų kurtas. Ir dabartiniai jo pastatai — gyvenamieji namai liudija, kad ne darbininkams ir ne smulkiems miestelėnams tie namai statyti, tad ir dabar miestas tebenešioja tą "Aristokratų miesto" vardą.

(Bus daugiau)

Ne tik naują, bet ir SENĄ ADRESĄ

būtinai reikia aiškiai parašyti, kada norite, kad DIRVA būtų siunčiama kitu adresu, negu ligi šiol. Apie adresą pakeitimą stengkitės pranešti bent

DVI SAVAITES IŠ ANKSTO!

Latvių dramaturgas M. Ziverts Vokietijoj

Plačiai žinomas latvių rašytojas, žymiausias dabartinis latvių dramaturgas, Martinš Ziverts, kuris gyvena tremtyje Švedijoje, neseniai lankė savo draugus ir garbintojus Vokietijoje. Eslingeno latvių kolonijai mielam ir retam svečiui pagerbti surengė iškilmingą vakarą, kuriame svečias papasakojo apie savo gyvenimą Švedijoje ir apie savo tolimesnius sumanymus. M. Ziverts, nors turi tik 46 metus, jau yra parašęs virš 30 dramos veikalų, kurių dauguma turėjo ir dar tebeturi didžiausį pasisekimą latvių scenoje, ypač jo tragedija Galia, kuriai medžiaga pasemta iš Lietuvos istorijos ir vaizduoja Mindaugo tragišką mirtį. LLV/SB

Europoje po karo daugiau gimsta, negu miršta

Iš UN paskelbtų žinių matyti, kad Europos gyventojų skaičius, kuris, neskaityt Rusijos, 1938 m. buvo 392 milijonai, 1945 metų pabaigoje buvo sumažėjęs iki 371,9 ml. Tačiau iki 1947 metų pabaigos šis skaičius vėl buvo žymiai padidėjęs ir pasiekęs 383,8 ml. Šis prieauglis yra pasekmė žymiai padidėjusio (dviejų metų bėgyje) gimimų skaičiaus, kuris smarkiai viršija mirimų skaičių. Prancūzijoje ir Belgijoje gyventojų skaičius jau visai išlygintas, o Italijoje ir Olandijoje jis net didesnis, negu prieš karą. Tačiau Vokietijos, Lenkijos ir Jugoslavijos milžiniškas žmonių nuostolis karo metu dar neišlygintas. LLV/SB

LIETUVIŲ KALBOS VADOVĄ

patogiausia užsisakyti, siunčiant \$2.50 šiuo adresu:

Mr. J. Audėnas
14 Townsend Street
Boston-Roxbury, Mass.

PARAMA, NAUDA IR GARBĖ!

Tai yra trys dalykai, dėl kurių patariama būti Lietuvių kalbos vadovo garbės prenumeratoriais

1. Parama.

Garbės prenumeratorių bus parėmęs vieną iš svarbiausių darbų, kurie dabar yra daromi mūsų tautos kultūrai apsaugoti.

2. Nauda.

Garbės prenumeratorių gaus Lietuvių kalbos vadovą, išspausdintą ant geresnio popieriaus, gražesnę ir patvaresnę.

3. Garbė.

Garbės prenumeratorių vardai, gražiai išspausdinti patvarioje vadove, nuolat bus prieš visų mūsų kalbos brangintojų akis.

LIETUVIŲ KALBOS VADOVO GARBĖS PRENUMERATORIUM BUS KIEKVIENAS, KAS TUOJAU NUSIŪS LEIDĖJŲ GENERALINIAM ĮGALIOJIMUI DEŠIMTĮ AR DAUGIAU DOLERIŲ, PAREIKŠDAMAS, KAD TAI VADOVUI PAREMTI.

Dešimts dolerių ištikrųjų yra tik nebrangi tokios knygos kaina!

Siųskite šiuo adresu:

Mr. J. Audėnas.
14 Townsend St., Boston - Roxbury, Mass.

GREETINGS
to Our Friends and Patrons

AETNA FURNACE & SHEET METAL

Conversion Oil Burners and Gas Furnaces
Roofing and Tinning

3467 E. 149th St.

SK 3428

BEST WISHES
to Our Friends and Patrons

DANKO BROS. FURNACE & SHEET METAL CO.

11111 Buckeye Rd.

GA 3139

GREETINGS AND BEST WISHES
to Our Friends and Patrons

SCHMIDT BROS. SAND & SUPPLIE COMPANY

McCracken and Pennsylvania R. R.

DI 3324

GREETINGS
to Our Friends and Patrons

MORGAN'S RESTAURANT

Serving the Finest Choice of Foods

6223 Carnegie Ave.

EX 5536

Greetings and Best Wishes to our Friends and Patrons.

BROADWAY GROCERY CO.

8413 Broadway Ave.

DI 0818

DIDŽIAUSIA VERTYBĖ

GAROD
TELEVISION

No Bigger Picture!
(UTILIZING 15" TUBE)
No Lower Price!

15 colių TELE-ZOOMS paveikslas
atrodo didesnis, kaip iš 20 colių lempos!

ŠIS MODELIS TURI:

- ★ TELE-ZOOM televiziją
- ★ FM radiją
- ★ AM radiją
- ★ Phono įtaisymą
- ★ Be atskirų išlaidų

APIE 150 KV. COLIŲ PAVEIKSLAS

\$525

Plius įrengimas

Pašaukit - Winton 4500
kad parodytų namie

Už parodymą namie nieko nereikia mokėti

ATDARA KAS VAKARĄ IKI 10 VAL.
SEKMAJENIAIS NUO 10 IKI 10 VAK.

Ateikite į mūsų parodomąjį kambarį ir pamatykite mūsų gražųjį, geriausį Amerikoje televizijos aparatą.

Patarnavimas ir įtaisyimas atliekamas mūsų nuosavoj laboratorijoje

VIENERIŲ METŲ GARANTIJĄ KIEKVIENAM APARATUI

Pirkite ten, kur jūs žinot, kad nebūsate apvilti ir gausite geriausią, kas yra televizijos srity.

DOMESTIC HEAT and EQUIPMENT
CORP.

3471 West 140th St.

Winton 4500

Atvyko bolševikų žiaurumų liudytojas

Tarp kitų lietuvių tremtinių, atvykusių į New Yorko uostą š. m. spalio m. 11 d. laivu "General Muir", buvo lietuviams gerai žinomas kun. Antanas Petraitis. Jo kvietėjas yra kun. Paškus, Nativity Church klebonas, Chicagoje, Ill.

BALFo pirmininkas kun. dr. J. B. Končius pasitiko kun. Petraitį uoste ir pasveikino jį laimingai atvykusį į šią laisvės šalį. Kun. Končius yra asmeniškai kun. Petraitio draugas jau nuo 1936 metų, ir buvo su juo susitikęs Europoje 1946 metais, kai jis, kaip BALFo pirmininkas, lankėsi tremtinių stovyklose.

Kun. Petraitis pergyvenimai ir kentėjimai gali būti lyginami su kardinolo Mindszenty kančiomis, patirtomis bolševikų kalėjime. Čia pasakojama apie svarbesnius šio lietuvių gyvo kankinio pergyvenimus.

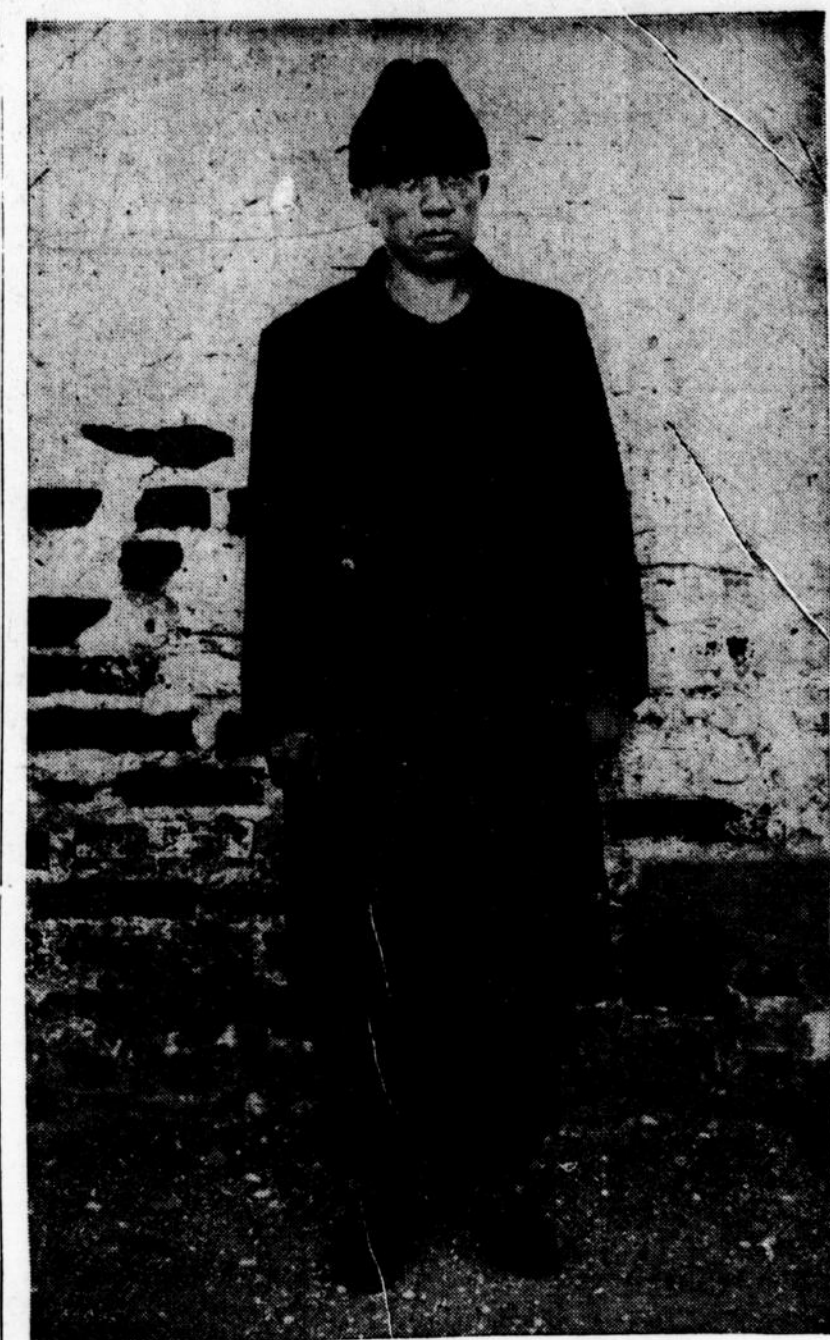
1941 metų balandžio 6 d., nakties metu įsibrauna pas kun. Petraitį slaptoji sovietų policija ir jį areštuoja be jokios kaltės. Tuo metu jis buvo Eržvilko parapijos klebonas.

Jam neleido su niekuo susitikti ir kariškoje tamsioje mašinoje nuvežė jį į tamsų kalėjimą. Kalėjimas buvo tiek prigrūstas kalinių, kad jie buvo suguldyti, kaip silkės statinėje. Valgyti duodavo po gabaliuką juodos duonos, prasčiausios rūšies, ir vandens.

Kun. Petraitis kas trečią dieną buvo žiauriai tardomas, o po to nuvaromas į mažą celę, kurioje jo veidą švietė didelio stiprumo šviesa, kad jis neturėtų poilsio. Jis buvo dažnai statomas prie sienos ir jo kankintojai šaudė į dešinę ir į kairę, vis grąsindami nužudyti. Sovietų tardytojai jam darė nepagrįstus kaltinimus, neva jis esąs šnipas ir išdavikas, dirbęs svetimos valstybės naudai ir esąs priešingo komunistų režimui judėjimo vadas. Kada sovietų tardytojai pradėdavo kvesti, tai vis reikalaudavo iš jo pasirašyti, jog jis atsisako nuo katalikų tikybos ir bet kokių ryšių su Katalikų Bažnyčia ir prisipažintų esant kaltu. Kadangi kun. Petraitis jautėsi niekuo nenusikaltes, nesutiko duoti parašą ir negalėjo nutikti su primetamais jam kaltinimais, tai sužvėrė tardytojai jį kankino ir mušė iki sąmonės nustojo. Po tokių mušimų ir kankinimų, atsipeikėjęs nuo apalpimo, jis dažnai šaukėsi prie Dievo šiais žodžiais: "Viešpatie, kodėl aš dar esu gyvas".

Iš kankintas kunigas norėjo vėliau mirti, negu gyventi. Kankintojai tardymo metu griebdavosi net tokių gudrybių. Jie duodavo kun. Petraitiui rūkyti specialias cigaretes, kurių užrūkęs jis pasijusdavo ne savas, visai kitas asmuo. Jo akyse pasirodavo jam pažįstami asmenys, kuriuos jis kalbėdavo garsiai ir sveikindavo juos. Kai jis nustojo rūkėti, tokie kildėjimai ir haliucinacijos dingdavo. Patyręs tu nuodingų cigarečių veikimą, kintojai tardymo metu griebdavosi net tokių gudrybių. Jie duodavo kun. Petraitiui rūkyti specialias cigaretes, kurių užrūkęs jis pasijusdavo ne savas, visai kitas asmuo. Jo akyse pasirodavo jam pažįstami asmenys, kuriuos jis kalbėdavo garsiai ir sveikindavo juos. Kai jis nustojo rūkėti, tokie kildėjimai ir haliucinacijos dingdavo. Patyręs tu nuodingų cigarečių veikimą,

imestas į sunkvežimį, ir kartu su kitais kaliniais buvo vežamas, o vėliau pėsčias varomas į Červenką, vietovę Smolensko apylinkėse. Viso kalinių buvo 800, įvairaus amžiaus žmonių, kurių tarpe ir du broliai kunigai Antanas ir Pranas Petraičiai. Visi buvo pasmerkti mirčiai ir mirties sprendimas numatytas įvykdyti birželio 26 d. Visi kaliniai lietuviai, baltgudžiai, len-

Taip atrodė kun. A. Petraitis, ką tik sugrįžęs po išsigelbėjimo iš mirties kolonos, po trijų mėnesių bolševikų kalėjime.

jis vengė daugiau rūkyti.

Visų tokių tardymų ir kankinimų pasėkoje kun. Petraitis pasijuto tiek nusilpęs ir išvaręs, kad jis, išvydęs save veidrodyje, tikrai nustebo, nes jis buvo panašus į nenormalų žmogų. Jo akys buvo pasikeitusios, veidas išstūšęs. Už žvilgtelėjimą į veidrodį prižiūrėtojas jam smogė kelis kartus į veidą.

Tokiose kaltinimo sąlygose kun. Petraitis išbuvo virš 3-jų mėnesių. Jis nematė dienos šviesos ir neatskyrė kada diena ir kada naktis.

1941 m. birželio 22 d., kai kilo karas tarp Sovietų Rusijos ir Nacių Vokietijos, jis buvo

kai, buvo sustatyti į aštuonias eiles, viens prie kito, ir į juos buvo paleisti šūviai iš kulkosvaidžių, šaudančių iš priekio ir iš užnugario. Kaliniai šaukėsi abieju kunių Petraičių dvasinės pagalbos ir išsišimo ir, kitaip negalėdami, viešai ir balsiai, keiliosios ydardų atstume, atlikinėjo išpažintį. Sušaudyti jie, kol dar gyvi, prašė palaimos ir maldos. Šaudymo metu broliai kunigai davė vienas kitam išsišimą. Po šaudymo buvo klaikus vaizdas. Tarp daugumos jau negyvu, dar buvo mirstančių, sunkiai sužeistų. Žymi dalis kalinių buvo gyvi bei rodė gyvybės ženklus. Tuokart budeliai davė įsakymą gyviesiems sugulti lauke, o po to buvo paleisti per juos tankiai, kad nei vieno neliktų gyvo. Kun. Petraitis girdėjo ir matė, kaip žmonės buvo traukiami ir tik stebėklingu būdu jis išliko gyvas, tankas jam tik galvą nubružino. Laukas pasruvo žmonių krauju ir buvo padengtas kūnų dalimis. Ir vėl buvo duota komanda gyviesiems atsikelti. Kas tik pasirodė gyvas, buvo tuojau perdurtas durtuvu. Užėjo naktis. Pasinaudodamas tamsa ir nujausdamas neišvengiamą mirtį, kun. Petraitis su keliais kitais gyvais tarp nukautųjų iššliaužė ir, kiek jėgos leido, stengėsi pabėgti. Nežiūrint šaudymo ir kulku žvimbimo, kun. Petraitis įvartojo į pasitaikiusį griovį, kur buvo negyvu kūnų. Sovietų kareiviai pajutę, kad dar yra gyvų, pradėjo ieškoti ir apžiūrėti aukas. Kun. Petraitis leidosi bėgti krūmokšnių link. Jam tai pavyko ir jis pasislėpė tarp baltų krūmų. Prieš pabėgimą jis dar matė savo brolį taip pat bėgantį ir sužeistą, todėl manė, jog jis tikrai nebegyvas. Pagalėjus ilgesnį laiką vandenį ir išsitikinus, kad budeliai jau pa-

sišalino, kun. Petraitis atsikėlė ir, nakties priedangoje, su kitais kaliniais, panašiu būdu išsigelbėjusiais, slinko į balų ir kėmsinių pusę, toliau nuo egzekucijos vietos.

Kelias dienas išsigelbėjusieji kaliniai slankiojo alkani ir nuvarę, bijodami susitikti kiekvieno nežinomo bei nepažįstamo žmogaus. Maitinosi jie balų žolėmis ir pušelių prieaugliais. Alkio verčiami jie dideliu atsargumu priartėjo prie vieno kaimo, kur jiems pavyko gauti kiek bulvių ir tuo sustiprinti savo išsekusias jėgas tolimesnei kelionei. Atsitiktinai tarp tamsyinių ir krūmų jie nugirdo, kad slapstosi kita žmonių grupelė. Koks buvo džiaugsmas, kai tarp tos grupelės žmonių kun. Petraitis pamatė savo brolį kun. Praną. Jie klajojo tarp dykumos 12 dienų, manydami apie vienas kitą ir melsdamiesi, kaip už žuvusius.

Kai jie sužinojo iš vieno kaimo žmonių, kad sovietai pasitraukė ir artėja vokiečių armija, jie prisitartino prie kaimo. Kada jie atvyko, jie buvo vo-
kiečių areštuoti ir tardomi. Pagaliau jiems pasisekė išeiti į lais-

Po tuo pačiu stogu

Neiškenčių nepridėjus kelių žodžių prie to šurpau aprašymo, kuris čia šalia dedamas apie kun. A. Petraitio pergyvenimus.

Tuo pačiu metu teko būti irgi po tuo pačiu stogu... Laimei, ne tokiose žiauriose sąlygose.

1941 metų balandžio mėnesį mūsų celę, kurioje buvome apie 20 vyrų, palyginti, jau senų ir prityrusių bolševikinio kalėjimo "rezidentų", buvo įvestas jau pagyvenęs, apie 60 metų amžiaus, žmogus. Pasirodė, kad tai buvo kun. Petraitis, šito paties, apie kurį šalia rašoma, ūkvedis.

Keletą dienų tas senelis nieko nesakė, nei kodėl, nei kaip jis čia atsidūrė. Tik geriau susipažinęs su likimo draugais, ty liai kai kuriems prasitarė, kas jis toks ir ką jis žino.

Prisistatęs, kad yra Eržvilko parapijos klebonas ūkvedis, ty liai pasakė, kad tuo pačiu metu, kaip ir jis, buvo suimtas ir jo klebonas.

Jis spėjo, kodėl juos tada suėmė. Mat, Eržvilkas netoli nuo Vokietijos sienos. O siena tuo metu buvo labai daugeliui viliojanti vieta, nors ir pavojinga. Per ją vedė kelias nors ir šokią tokią laisvę. Aišku, kad visus pasieniečius bolševikai įtarinėjo, jog jie... padeda norintiems pasitraukti iš... "rojaus".

Aišku, toks įtarimas kybojo ir ant Eržvilko klebono bei kitų erzvilkiečių galvos.

Kaip tik balandžio pradžioj bolševikams paaiškėjo, kad pastutiniu laiku jau nebėra buv. Lietuvos kariuomenės vado gen. St. Raštikio, kurio bolševikai tuo tarpu nebuvo areštavę ir buvo jam net kai kurias pareigas pavadė.

Tai buvo lyg ir "katės ir pelės žaidimas" leidžia pajudėti, bet visą laiką turi paruoštus nagus...

Tačiau taip išėjo, kad "katinas" kiek snustelėjo ar į kitą pusę žvilgtelėjo ir generolas Raštikis dingo iš jų akių...

Vis dėlto jie susekė, kad jis turėjo keliauti kryptimi, einančia maž daug pro Eržvilką. Dėl to nepasisekimo apimti piktumo, bolševikai ieškojo ant ko nors atsikėsinti. Ieškojo, ką būtų galima apkaltinti, ant ko atsikėsinti.

Greičiausiai dėl to ir buvo suimtas kun. A. Petraitis ir jo ūkvedis. Šis vengė daug kalbėti apie tai, apie ką tardytojas jį klausinėja. Bet iš kai kurių jo prisitarimų buvo galima suprasti, kad jis yra suim-

tas ne kam kitam, kaip tik tai, kad pasakytų, jog žino, kad kun. Petraitis padėdavo bėgliams pereiti sieną ir kad taip pat ir Raštikiui padėjo...

Tokia yra bolševikų sistema: jie neieško faktiškų įrodymų, nesistengia surasti laisvų liudininkų — gal žino, kad jų vis vien neras, išskyrus tik piktos valios skundikus, kurių Lietuvoje buvo reta. Todėl jie eida vo paprastesniu keliu. Suima keletą žmonių ir, arba grasydami kankinimais bei mirtimi, arba viliodami gražiausiais pažadais, stengdavosi išgauti iš jų paliudymus vienu prieš kitus.

Paprastas žmogelis buvo tas ūkvedis, bet tvirtos dvasios. Iš tardymų grįždavo susikaukęs, susimastęs, kartais ir "aptaršytas", bet turėjęs įspūdį, kad pageidaujamų paliudijimų prieš kun. Petraitį tardytojams nepavyko iš jo gauti. Tokiais atvejais jis prašydavo keletos mūsų padainuotų lietuviškų dainų ar pagiedoti lietuviškų giesmių.

"Dainuodavome"... Tyliai, tyliai, kad girdėtusi tik čia pat, kad sargybiniai už durų nenugrįstų. O senukas sėdėdavo šalia susimastęs ir tik kartais pastebėdavo vogčiomis ašara skubiai nuo akies šluostintį...

Atėjo "didžioji diena". Prasidėjo karas. Mes buvome ką tik neseniai perkelti į 15 kvadratinį metrų kamerą, kurioje turėjome tilpti 17 vyrų. Ir tas senukas buvo drauge. Pro langą viršū matėme skraidančius lėktuvus, jiems praskridus (!) tose vietose pasirodydavo dūmų žiedeliai: tai priešlėktuviniai šoviniai sprogo padangėse, bet jau per vėlai.

Nebuvo aišku, kas gali su mumis atsitikti. Niekas nedrįso pagalvoti, kad Kauno kalėjime esančių likimas išsispręs taip greit ir laimingai. Visokių spekuliacijų buvo. Bet tas senukas vis tyliai prasitarė — kad nors pavyktų sužinoti, kas atsitiko su kun. Petraičiu.

Jautėme, kad kun. Petraitis gali būti ketvirtajame skyriuje — skyriuje, per kurį perleisdavo daugumą svarbesnių "naujų", kuriame laikė ir mirti pasmerktuosius.

Tas nujautimas greit ir pasitvirtino. Saulei leidžiantis iš įvairių kalėjimo langų pasigirdo balsai, kad bokštelyje jau nebėra sargybos. Koridoriuose irgi besigirdėjo prižiūrėtojų žingsnių. Kaliniai pradėjo per langus kalbėtis. Iš ketvirtos skyriaus (Perkelta į 7-tą pusl.)

vė, gauti kiek maisto ir medicinos pagalbos. Visi buvo labai išvarę ir nusilpę. Kun. Petraitis, sverias normaliai 170 svarų, tesvėrė tik 87 svarus. Jis atrodė baisiai, tik oda ir kaulai teliko. Kiek atsikvėpęs, kun. Petraitis sugrįžo į Lietuvą 1941 metų liepos 8 d.

1944 metais, kai sovietų armija artėjo prie Lietuvos, kun. Antanas Petraitis, klebonas savo parapijoje, ir jo brolis kun. Pranas, buvęs Kauno kunigų seminarijos rektorius, pasitraukė iš Lietuvos į Vokietiją. Jo brolis kun. Pranas Petraitis mirė 1948 metais Konstancoje, Vokietijoje, dėl širdies ligos, kurią jam įvarė per kankinimus sovietų tardytojai kalėjime.

Kun. Antanas Petraitis, tiek kentėjęs, dabar atvyko į šią laisvės kraštą, kur jis suras ramumą ir neturės baimės ir baisių apkaltinimų. Kun. Petraitis papasakojo kun. Končiui, kad pagrindinė jo persekiojimo iš komunistų pusės priežastis buvo jo gallestingumas ir gražūs santykiai su savo tautiečiais. Jo populiarumas galėjęs pakenkti komunistų varomaj propagandai.

DIDŽIAUSIA VERTYBĖ GAROD

Big Screen TELEVISION

For the first time... \$199⁹⁵

- ★ Nuostabus Mahogany Kabinetas (Ne plastika)
- ★ Pastovus slenkamas nustatymas (Derinimas, kaip radijo. GAROD patentas)
- ★ Nuostabiai veikia su vidaus antena (Nereikia namų savininko leidimo)
- ★ Patentuotas GAROD "akiai lengvas" paveikslas (Geresnis paveikslas be nuovargio akims) Tik 10% įmokėti... 104 savaitės išsimokėti!

Pašaukit Winton 4500 kad parodytų namie

Už parodymą namie nieko nereikia mokėti

ATDARA KAS VAKARĄ IKI 10 VAL. SEKMADIENIAIS NUO 10 IKI 10 VAK.

Ateikite į mūsų parodomąjį kambarį ir pamatykite mūsų gražųjį, geriausį Amerikoje televizijos aparatą.

Patarnavimas ir įtaisyimas atliekamas mūsų nuosavoj laboratorijoj

VIENERIŲ METŲ GARANTUOJAMA KIEKVIENAM APARATUI

Pirkite ten, kur jūs žinot, kad nebūsate apvilti ir gausite geriausią, kas yra televizijos srity.

DOMESTIC HEAT and EQUIPMENT CORP.

3471 West 140th St.

Winton 4500

BALFo pirm. kun. Končius pasitinka kun. A. Petraitį Amerikoje.

GREETINGS TO OUR MANY FRIENDS AND PATRONS
EDDY ROAD DELICATESSEN
 Groceries, Meats, Cold Cuts — Beer and Wines
 FREE DELIVERY and to carry out
 1221 Eddy Rd. LI 9764
 BEST WISHES TO MY FRIENDS AND PATRONS
SHAKER CAFE
 Finest Choice Wines — Liquor — Beer
 14311 Kinsman Rd. WA 9806

1949 MONCRIEF
 Jusų Naujas Namas NERA Moderniškas be
 šildymo įrengimas ANGLIMS-GASUI-ALIEJUI
 THE HENRY FURNACE CO., MEDINA, O.

Cleveland, Ohio
Taupymas yra kelias į laimę
 Taupyk šiandien — turėsi rytoj ar vėliau, reikaliui atėjus.
 Taupyk Lietuvių Banke, čia suma auga drauge su nuosimčiais.
 Taupymas Lietuvių Banke yra apsaugotas USA valdžios užtikrinimu per Federal Insurance Corp.
 Taupyk šiandien, o neturėsi rūpesčio ateity.
THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.
 6712 Superior Ave. HE. 2498

I. J. SAMAS - JEWELER
 Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę
 7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
 Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515
WM. DEBBS PAINTING CO.
 Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
 7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

LASNIK CAFE
 Puiki, Moderniškai Įrengta Lietuviška Užeiga
 6824 SUPERIOR AVE.
 (Šalia Dirvos Redakcijos)
 Užkvičiame Lietuvius iš kitų miestų sustoti pas mus.
 Kastantas ir Ona Lesnikauskai — Savininkai

Darom naujas
AUTO BATTERIES
 Tiesiog iš Lietuvių dirbtuvės
 Pigiau negu kitur
 TAISO IR SENAS BATTERIES
Antanas Kirkilas ir Šunus
 1019 Woodland Ave. Cleveland
 Namų adresas: 7204 Donald Ave.

JAKUBS & SON FUNERAL HOME
 Lietuviška laidojimo įstaiga
 Valdžios pripažinti laidojimo direktoriai:
 Della E. Jakubs
 William J. Jakubs
 25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo
 6621 Edna Avenue ENdicott 1763

Wilkelis Funeral Home
 Valdžios pripažinta laidojimų direktorė
 Aldona Wilkeli - Wirby
 Pilnas laidojimų patarnavimas
 —HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—
 6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 9292

P J KERSIS
 609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
 OFISO TELEF.: MAIN 1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
 Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudimo-insurance reikaluose.
 Sutačiau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Clevelande APYLINKSE

MUSIC HALL
 nuo lapkričio 1 iki 6 dienos imtinai bus vaidinama operetė **ŠOKOLADO KAREIVĖLIS**. Iki šio sekmadienio tebevaidinama **ISDYKĖLĖ MARIETA**. Vaidinimų pradžia 8:30.

SOCIETY FOR SAVING
 pirmadieniais nuo šiol bus atidaryta iki 8:00 val. vakaro. Penktadieniais, kaip ir ligi šiol, bus atidaryta nuo 9:30 iki 6:00 val. vak. Kitomis dienomis, kaip ir ligi šiol — nuo 9:30 iki 2:30 val. p.p.

NAUJOJI PARAPIJA
 savo salėje šį sekmadienį rengia bazaro pobūvį 4 val. p. p. Lapkričio 4-6 dd. ir 11-13 dd. ten pat rengiami bazarai bažnyčios statymo fondui.

PO TUO PAČIU STOGU
 (Atkelta iš 6-to pusl.)

pasigirdo ir Petraičio pavardę. Tik nebuvo aišku kurio — Antano, ar jo brolio.

Senukas prašė mus būtinai suktelėti jo pavardę, kad ir ten sužinotų, jog jis čia tebėra. Suktelėjome keletą kartų, bet ar išgirdo — nespėjom sužinoti. Staiga reikėjo nutilti, nes koridoriuose pasigirdo triukšmas.

Nuėjo, nubildėjo būrys batų tiesiai ketvirtąjo skyriaus link. Netrukus pasigirdo smūgiai ir ketvirtąjo skyriaus kamerų duris, lauziamų durų traskėjimas. Pasirodė, kad čekistai atvyko kalinių išvežti, bet nežinojo, kur yra raktai. Kalėjimo sargų jau nebebuvo. Tad jie turėjo duris išlaužti.

Mūsų kameros duryse buvo mažas plyšelis, pro kurį buvo galima truputį matyti, kas eina per koridorių.

Ir pamatėme. Trumpai, mažai, bet pamatėme. Iš ketvirtąjo skyriaus kalinius — kai kuriuos net basus ir vienmarškinius — čekistai skubiai varė koridoriumi. Varomieji turėjo eiti rankas iškelę ant galvų, o čekistai juos ragino skubėti, įrėmę į nugaras savo šautuvų durtuvus...

Žinoma, laukėme, kad po minutės-kitos ir mums bus tas pats. Bet po kokios valandos, pravarius keletą būrių, viskas nutilo. Čekistai neturėjo pakankamai laiko visus išvežti. Ryta jau išėjome į laisvę.

Koks buvo to senuko nuliūdimas, kai sužinojo, kad ketvirtasis skyrius ištuštintas, ir kad jo klebono jau nebėra. Nebesitikėjo jo pamatyti ir savo išsilaisvinimu nebesidžiaugė.

Bet ir čekistų ne visi užsimojimai įvyksta. Kun. Petratis grįžo tarp keleto tų, kurie išliko gyvi Červenės žudynėse.

Tas ramusis senukas vėliau pasakojo, kad to sugrįžimo diena buvusi laimingiausia jo jau netrumpo gyvenimo diena.

V. Rastenis

Why Pay More?

CLEVELAND TRUST PERSONAL LOANS
 ARE LOW-COST
 EASY TO ARRANGE

The Cleveland Trust Company
 THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

MIRIMAI

MIRĘ IŠEIVIAI AMERIKOS LIETUVIAI

žinios apie mirusius Lietuvius šiame skyriuje talpinama dyka

KRUČIUS Vladas mirė liepos mėn., Philadelphia, Pa.

ŠMILIENĖ Morta mirė liepos 15 d., Philadelphia, Pa.

MISKELIENĖ Juozapina, 72 metų, mirė birželio 27 d., Wilkes Barre, Pa.

BACINSKAS Juozas S., 34 m., mirė birželio 28 d., Philadelphia, Pa.

GEGŽNA Antanas, 50 metų, mirė birželio 27 d., Skranton, Pa.

BAGUŽIS Vincas, 60 metų, mirė birželio 24 d., Perth Amboy, N. J.

KACENAIŠKIENĖ Joana, 64 m., mirė liepos 3 d., Chicago, Ill.

VASKELEVICIENĖ Barbora, 90 metų, mirė liepos 6 d., Newark, N. J. Amerikoj išgyveno 65 metus.

VALEIKA Bronius, 64 metų, mirė liepos 5 d., Cambridge, Mass. (Ukmergės ap., Totoriškių km.) Amerikoj išgyveno 40 metų.

KAIRIS Antanas, 64 m., mirė liepos 28 d., Fond du Lac, Wis. (Rokiškio ap., Čedasų par., Kavolių km.) Amerikoj išgyveno 45 metus.

POCIENĖ Julijona (Šauklutė), pusamžė, mirė rugpjūčio 1 d., Chicago, Ill. (Raseinių ap., Jurbarko par.) Amerikoj išgyveno 39 metus.

AUGUTIENĖ Petronėlė (Jurkaitytė), pusamžė, mirė liepos 30 d., Chicago, Ill. (Kauno ap., Kretingos par.)

SKYRIENĖ Katarina (Skipitičiūtė), pusamžė, mirė liepos 31 d., Chicago, Ill. (Sėduvos par., Pakalniškių km.)

BUBLIENĖ Ona (Serbentukė), pusamžė, mirė rugpjūčio 1 d., Hammond, Ind. (Marijampolės ap., Skriaudžių par., Reikaviškių km.) Amerikoj išgyveno 38 metus.

PETKUS Teodoras, 71 metų, mirė rugpjūčio 1 d., Chicago, Ill. Amerikoj išgyveno 48 metus.

AIDUKAS Kazimieras, pusamžis, mirė rugpjūčio 1 d., Chicago, Ill. (Panėvėžio ap., Pabiržės par., Jodeišių km.)

TVERAGIENĖ Uršulė (Martinkaitė), 57 metų, mirė liepos 28 d., Chicago, Ill. (Vilniaus ap., Galvanos par., Antakalnio km.) Amerikoj išgyveno 48 metus.

MAKAUSKIENĖ Domicelė, pusamžė, mirė liepos 27 d., Chicago, Ill. (Alsėdžių par.) Amerikoj išgyveno 40 metų.

SHAPALAS Valteris, pusamžis, mirė liepos 28 d., Chicago, Ill. (Tauragės ap., Skirėmių par., ir km.) Amerikoj išgyveno 39 metus.

BUDRICKIS Albertas, 34 m., mirė liepos 29 d., Chicago, Ill., kur buvo ir gimęs.

BARANAUSKAS Vincas, pusamžis, mirė liepos 12 d., Livermore, Calif.

VISNIAUSKIENĖ Magdalena, 72 metų, mirė liepos mėn., Stamford, Conn.

ŽEMAITIS Jonas, 61 metų, mirė liepos 30 d., Brooklyn, N.Y.

MASAITIENĖ Viktorija, 75 m., mirė rugpjūčio 1 d., Brooklyn, N. Y.

NOVIKAS Vincas, pusamžis, mirė liepos 23 d., Chicago, Ill. (Marijampolės ap., Igliaukos par., Mičaiškių kaimo) Amerikoj išgyveno 41 metus.

KARTAVICIUS Povilas, mirė liepos 23 d., Narwood, Mass.

MAŽUTAITIS Ignas, 53 metų, mirė liepos mėn., So Boston, Mass.

VALEIKA Bronius, 64 metų, mirė liepos 5 d., Cambridge, Mass.

VESKALNIENĖ Marijona, 54 metų, mirė rugpjūčio 2 d., Chicago, Ill. (Suvalkų red.)

DUBINIENĖ Elena, 57 metų, mirė liepos mėn., Rockford, Ill.

DIRVA — vienatinis Lietuvių laikraštis Ohio valstijoje. Kaina metams tik \$3.00.

BALCIUNIENĖ Pranciška mirė liepos 18 d., Nashua, N. H.
 SKARINKIENĖ Jieva mirė liepos 22 d., Cambridge, Mass.
 STIPOKAUSKIENĖ Ona mirė liepos mėn., Brodoka, Pa.
 VICIUNAS S. mirė liepos mėn., Rockford, Ill.

ŠVARU!

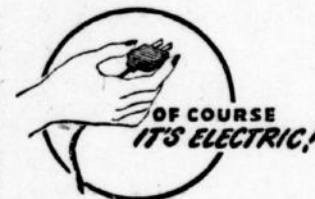
Taip, švaru — yra žodis prie modernios elektrinės virtuvės... vienintelio tobulo švaros šaltinio virtuvės tarpe.

O tai tik pradžia!

Elektrinis virimas yra greitas — tik pasukai jungtuką ir šiluma jau čia. Elektrinis virimas yra lengvas — nereikia viską mokytis iš naujo. Elektrinis virimas duoda patikimus rezultatus — tvarkinga temperatūros ir laiko kontrolė tiksliai išlaiko receptų nurodymus.

Visų geriausia yra tai, kad elektrinis virimas užtikrina jums skanesnį, sveikesnį ir ekonomiškesnį maistą.

Pabandykit. Išigykit naujo modelio elektrinę virtuvę!

The Illuminating Company
 ALWAYS AT YOUR SERVICE
 IN THE BEST LOCATION IN THE NATION

KLAUSYKIT 'TEN O'CLOCK TUNES'

VISOS NAUJAUSIOS DAINOS — VISI ŽYMAUSI ŽVAIGŽDŽES
 Penkias Dienas Savaitėje—Pirmadienį iki Penktadienio
 Rytais nuo 10—WGAR ir WICA • Vakaraais nuo 10—WHK

Mes Duodam ir Iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO.'S BASEMENT

\$1. Išparbavimas! VAIKŲ RUBAI

2.99 "Loomeraft" medvilnės suknelės ... gražus audimas, dydžiai nuo 4 iki 6 1/2
 1.99 medvilnės bluzės ... pastelinės ar baltos medvilnės, jv. stilių dydžiai nuo 3 iki 6
 Grynos vilnos megztiniai švarkeliai ... dryžuoti, naujų spalvų, Vilnoniai megztiniai ... dryžuoti, naujų spalvų, bern. ir merg. dydžiai nuo 2 iki 6
 "Plapel" medv. flaneliniai sporto maršk., ilgrankoviai, jv. spalvų dydžiai nuo 2 iki 6 1/2
 Tots' 1.99 "Bodyguard" 1-PC naktiniai užsegami prieky ir užpakaly. Tik pilki. Dydžiai nuo 1 iki 3
 Vaikiški medvilnės ir vilnos švarkeliai, mėlyni, geltoni ar balti, berniukams ir mergaitėms, dydžiai nuo 2 iki 6
 Tots' 1.99 skrybėlaitės ir kepuraitės ... tots' veltinės skrybėlaitės įvair. stilių, pastelinės corduroy kepuraitės vaikams...

MERGAITEMS 59c MŪSLINO NAKTINIAI 2 for \$1
 Puikios rūšies, balti ir spalvoti. Dyd. 4 — 14 2 for \$1

Priimami užsakymai paštu ir telefonu išskyrus sukneles ir skrybėles ... Cherry 3000

(C. O. D. mažiau 2.01 įsk. mok. neprimam)

Basement Kiddie's Wear Department

Clevelande IR APYLINKĖSE

TURIME KULTūros FONDO SKYRIŲ

Pereitą penktadienį, spalio m. 21 dieną, Lietuvių Salėje susirinko beveik netikėtai didelis būrys clevelandiečių lietuvių, susirūpinusių stipriau sujungti esamas jėgas bendram kultūriniam darbui.

Po I. Malinausko paskaitėlių apie lietuvių kalbą, kaip vieną iš svarbiausių mūsų kultūros vertybių, ir išsiaiškinimo Kultūros Fondo veikimo prasmės, nutarta skyrių steigti ir čia pat susirinkti lygiai 50 narių.

Siame susirinkime išrinkta skyriaus valdyba, kuri kitam susirinkimui turės paruošti apsvaistytį artimiausios skyriaus veikimo programos dalykus.

Buvo pažymėta, kad šis Lietuvių Kultūros Fondo skyrius yra pirmasis Amerikoje.

Alekas Banys \$10 auka pirmasis padėjo pamatą naujo skyriaus išdūi.

Antradienį valdyba rasiskirstė pareigomis. Beje, prieš pasiskirstant pareigomis, paaiškėjo, kad ir valdyba išrinktas kun. Širvaitis, dėl susidariusių kliūčių, valdybos darbe dalyvauti negalės, tad ir jo vietą kviečiamas pirmas kandidatas į valdybą — St. Barzdukas, kuris bus pakviestas į kitą valdybos posėdį.

Valdybos pirmininku išrinktas S. Tamošaitis, vicepirmininkais P. Skardžius ir I. Malinauskas, sekretorium J. Daugėla, izdininku A. Praškevičius, izdo globėja O. Mikaličienė, jaunimo ir meno sekcijos vedėja A. Augustinavičienė. Mokslinės sekcijos vedėju S. Barzdukas, spaudos ir propagandos vedėju V. Rastenis.

Ši sekmadienį 4 val. pirmininko S. Tamošaičio namuose šaukiamas antras valdybos posėdis.

PADĖKA

Po brangaus vyro Stasio Paltanavičiaus mirties, apleidusio mus spalio 8 d., —

Giminėms, Draugams ir Kaimynams už gausų aplankymą ir papuosią puikiomis gėlėmis.

Kunigams V. Vilkutaičiui, B. Ivanauskui ir C. Širvaičiui, taip pat ir Jakubus laidojimo įstaigai už malonų patarnavimą bei gražų palydėjimą, —

nuoširdžiai dėkoja vėlionies žmona Tillie Paltanavičienė ir broliai Juozas ir Jurgis Paltanavičiai.

'KAUNAS'

Batų taisymo dirbtuvė

1463 Addison Rd.
(Wade Park kampas)

Savininkas
Kazys Ivanauskas,
lietuvis — naujakuris

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telefonas: P0t0mac 6899

PATENKINTI DIRVOS VAKARU

DIRVOS vakara ir ši kartą sutraukė publikos pilną Lietuvių Salę. Nors didžioji programos dalis — filmos iš Lietuvos — daugumai senųjų clevelandiečių jau buvo ir matytos, bet daugumas jų su malonumu ir susijaudinę žiūrėjo. O ką jau bekalbėti apie ne taip seniai iš Lietuvos išvykusius, kuriems tie paveikslai taip gyvai priminė vos prieš keletą metų matytą Lietuvą...

Puodžiūno, Rudaitytės ir Gedgaudaitės atlikti baletai vaizdaliai puikiai derinosi su vaizdais iš Lietuvos... Daugiau šokytų turėję progos pasireikšti — Puodžiūnas ir Rudaitytė nudžiugino visus savo gabumais.

Atskirai paskambino ir šokiams akomponavo A. Tamošaitytė. Šokiams muzika buvo parinkta iš lietuviškų dainų melodijų, atitinkamai sukomponuota A. Mikulskio. Žinoma, kai visų dėmesys buvo nukreiptas į šokėjus, gal ir nedaugelis įsiklausė į šokių vedančios muzikos mintį, bet nuotaika susidarė jaudinanti. Šokiams dekoracijas pritaikė V. Raulinaitis, tuo gražiai prisidėdamas prie vaizdėlių prasmingumo.

Programa užtruko neilgai, nepilnas dvi valandas, be ilgesnių kalbų. Publika pakilo susijaudinusi, bet nenuvargusi, todėl antrojo vakaro daly — šokiuose ir pasivašinėme visi dalyvavo gerai nusiteikę.

DIRVA nuoširdžiai dėkoja visiems atsilankiusiems už pareikštą draugiškumą, o ypatinai taktininkams, išsizadėjusiems visų vakaro malonumų ir vargusiems prie darbų, kurių, deja, negalima išvengti: M. Spudžiūtei, visą pusdienį praleidusiai bilietų kasoje, Grigienėi — visą vakarą pardavinėjusiai barčekius; J. Urbšaičiui, A. Praškevičiui, A. Salasevičiui, J. Mišėikiui, A. Zdanui ir J. Sakalui — patarnavusiems bare; J. Salasevičienei, M. Mišėikienei ir A. Zdanienėi — patarnavusioms virtuvėje; J. Vilčinskui — laikiusiam bilietų kontrolę, A. Baniui — dirbusiam prie bilietų kontrolės ir pardavinėjusiam barčekius; ir programos dalyviams bei rengėjams — J. Puodžiūnui, M. Rudaitytei, A. Tamošaitytei, M. Gedgaudaitėi, V. Raulynaičiui, A. Mikulskiui, O. Mikulskienei, daug padėjusiai prie programos dalyvių pasirengimo, Vyt. Beleckui, parodžiusiam Lietuvos vaizdus ir vedusiam vakaro programą, ir visiems kitiems, prisidėjusiems prie vakaro pasisekimo.

Pažymėtina, kad, jei programai sudaryti daugiausiai prisidėjo naujosios jėgos, tai vakaro rengimo vadinamas "juodasis" darbas, atimęs visus vakaro malonumus, buvo pasiimtas senųjų clevelandiečių veikėjų. Tai atsakymas kiekvienam, kas drįstų sakyti, kad senoji Amerikos lietuvių karta neprijaučia ir neremia lietuviško kultūrinio veikimo, neremia lietuviškos spaudos. Štai yra paraža, kuri atlikta su tikru pasišventimu!

Dar kartą visiems nuoširdžiausias aciū!

BALFo 86-to SKYRIAUS
SUSIRINKIMAS

BALFo 86-to skyriaus susirinkimas šaukiamas ateinantį pirmadienį, spalio 31 d. Renkamasi DIRVOS redakcijoje.

Dalis Clevelando žinių
7-tame puslapyje

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINIS SĄJUNGOS SUSIRINKIMAS — LAPKRIČIO 13 D.

Jau nustatyta, kad artimiausias ALT Sąjungos skyriaus susirinkimas bus sekmadienį, lapkričio 13 d., 12:30 val. (netrukus po pamaldų) Lietuvių Salėje.

Susirinkimo programoje numatyta: 1. Pr. Skardžiaus paskaita "Lietuvių kalba — geriausias lietuvių tautybės laidas", 2. Pranešimai iš Konreso New Yorke, 3. Valdybos apsvaistytų darbų plano išdėstymas ir apsvaistymas.

Narius valdyba kviečia iš anksto pasižymėti sau tą laiką, kad galėtų susirinkime dalyvauti. Norintieji į skyrių įstoti, pranešimą apie tai gali palikti DIRVOS redakcijoje, pažymėdami tame pranešime tikslų savo adresą.

Susirinkime gali dalyvauti ir svečiai.

Visus kviečiame sekti tolimesnius pranešimus apie susirinkimą.

TREMTINIŲ DRAUGIJA IR SLA 138 KUOPA

Igaliojo save atstovauti Amerikos Lietuvių Kongrese gen. V. Nagių-Nagevičių.

CENTRAL ARMORY

Antradienį, lapkričio 1 dieną Jack Gansono rengiamose rungtynėse dalyvaus Lord Blears su Don Eagle, Chicago televizijos žvaigždė Walter Palmer su Sandor Kovacs porinėse imtynėse stos prieš Benito Gardini ir Fred Bozie. Clevelande dar naujokas Dutch Howlet imsis su Ruffy Silverstein. Japonas, jū-jitsu specialistas Duke Keomuka imsis su Billy Weidner.

Bilietai ir vietų užsakymas pas Richman Brothers, 736 Bacid Ave., MAin 0978 ir Central Armory, Prospect 4121. Rezervuotos vietos \$2.40 ir 1.80. Įėjimas \$1.20. Durs atdarys 7:00 val. vak. Pirmų imtynių pradžia 8:30.

GELTONO MARGARINO KLAUSIMAS

Lapkričio 8 dienos balsavimuose bus tarp kitko sprendžiamas ir geltono margarino klausimas — leisti ar neleisti jį laisvai pardavinėti. Ukininkai, kaip matoma iš dedamo jų skelbimo, gąsdina, kad bus labai negeri, jeigu bus leista pardavinėti dažytą margariną. Kiti sako, kad laisvos konkurencijos šaly toks suvaržymas yra nesuprantamas. Mes, valgytojai, galime pastebėti tik tiek, kad geras sviestas niekad nebijos net ir dažyto margarino konkurencijos. O sviesto esti ir blogo, o kartais irgi dažyto... Na, balsuotojai iš tikro patys turės būti tame klausime teisėjais.

Greeting and Best Wishes
to My Friends and Patrons

KIRK WELDING CO.

10410 Madison Ave. WO 6403

Tarnaujanti moteris su sena motina ieško buto ar namo išnuomoti
Tel. HE 8459 (46)

GERA VIREJA
ir namų ruošos darbininkė ieško darbo lietuvių šeimoje
1064 E 78th St. UT 1-9641

DU KAMBARIAI
2-3 nevedusiems vyrams
7204 Donald Ave., pas Kirkilą

Kas ir kur

Juozas Valickas, kurio kelionės aprašymai apie Meksiką jau baigiasi (numatoma dar apie kitus kraštus), gruodžio mėn. rengiasi vėl keliauti į Meksiką, šį kartą nauju automobiliu. Teko patirti, kad su tikty priimti bendrakeleivius. Tuo reikalu su juo susisiekti galima rašant šiuo adresu: Mr. J. Valickas, 91 Warwick St., Newark 5, N.J.

Alekas Banys, Clevelando BALFo 86 sk. pirmininkas ir visų tautinių darbų uolus rėmėjas, pereitą antradienį šventė savo gimtadienį ir susilaukė gražių sveikinimų.

Pranė Lapienė dėkoja visiems siuntusiems jai užuojautos dėl susižeidimo. Patyrėme, kad jau pasveikus, lankėsi Lietuvių Dailės Parodoje New Yorke, iš kur atsuntė DIRVAI sveikinimą. Šiomis dienomis ji turėjo nepaprastą svečią — į Stony Brook apsilankė min. St. Lozoraitis.

Alvina Baltrukonytė visą savaitę lankėsi St. Louis, Mo., kur dalyvavo fotografų konvencijoje. Ji yra didelė fotografavimo mėgėja, turi įsitačiusi savo foto laboratoriją ir seka fotografavimo literatūrą. Grįžo patenkinta, patyrusi daug nauja fotografavimo srityje.

L. P. Baltrukonienė ištiko nelaimę: ledo gabalas nukrito ant kojos ir sužeidė. Gydytojo prie-

MOTERŲ ATJAUTOS KLUBAS

rengia kortavimo vakarą su šokiais šį sekmadienį, spalio 30 d., Lietuvių Salėje (apatinėje), 6835 Superior Ave. Pradžia 2 val. p.p. Prie kiekvieno stalo devanos. Rengimo Komitetas

Majoras T. A. Burke vėl stato savo kandidatūrą į Clevelando majoro vietą. Jis džiaugiasi, kad jį, demokratų partijos žmogų, palaiko net respublikonų laikraštis CLEVELAND NEWS, ne tik kiti du Clevelando dienraščiai.

Franklin A. Polk, čekų kilmės clevelandietis, taip pat siekia majoro vietos, ypatingai kreipdamasis į visas tautines mažumas ir žadėdamas kovoti prieš per didelį "Downtown" interesų įsigalėjimą mieste. Jis žada daugiau dėmesio kreipti į "pakraštinių" reikalus.

RKO KEITH'S 105th
Nuo spalio 30 iki lapkričio 4 d. "TASK FORCE" su Garry Cooper ir Jane Wyatt.

žiūroje sveiksta, bet tuo tarpu vaikščioti dar negali.

I. J. Samas, populiarius Clevelando visuomenininkas, šiuo metu serga gripu ir gydosi namie.

Jurgis Žilinskas, Pittsburgho Jaunųjų Lietuvių Sąjungos pirmininkas, su keleta draugų buvo specialiai atvykę į DIRVOS vakarą Clevelande.

KOVA DEL BALSAVIMŲ TVARKOS

Ohio balsuotojams bus pateiktas klausimas dėl pakeitimo balsavimo tvarkos. Norima įvesti taip vadinamą "Massachusetts" balsavimo sistemą, kurioje reikėtų balsuoti ne už sąrašus, o už atskirus kandidatus. Tai reikštų, kad balsuotojas nebūtina turėtų balsuoti tik už vienos partijos kandidatus.

Prieš šitą sumanymą oficialiai pasisakė didžiosios Ohio darbininkų ograniacijos, tarp kitko sakydamos, kad naujas balsavimo būdas užtikrintų senatoriui Taft bent 100,000 extra balsų (?)

Tos organiacijos siūlysiančios atmesti sumanymą pakeisti balsavimo tvarką ir pasilikti prie senos tvarkos.

Naujos tvarkos šalininkai nurodo, kad dabar balsuotojai yra partijų komitetų suvaržyti, kad atstovus renka faktiškai partijų komitetai, o ne balsuotojai...

Pakeitimo priešininkai atsikerta, kad prie naujos tvarkos bus dar daugiau netikslumų ir net sukčiavimų, kadangi ta sistema daug painesnė ir mažiau raštingi žmonės nesurebės tiksliai savo valią išreikšti.

ATEINANTĮ PIRMADIENĮ

spalio m. 31 d. "Ohio Story" radijo valandoj (The Ohio Bell Co. valanda) dalyvaus Luis Van Rooten, vaidindamas svarbiausią rolę dramatuotame vaizdelyje apie James Brown.

LOOK OUT WHEN
IT'S DARK OUT!

OHIO DEPARTMENT OF HIGHWAYS
DIVISION OF TRAFFIC AND SAFETY

"ŽIUREK IR GYVENK"

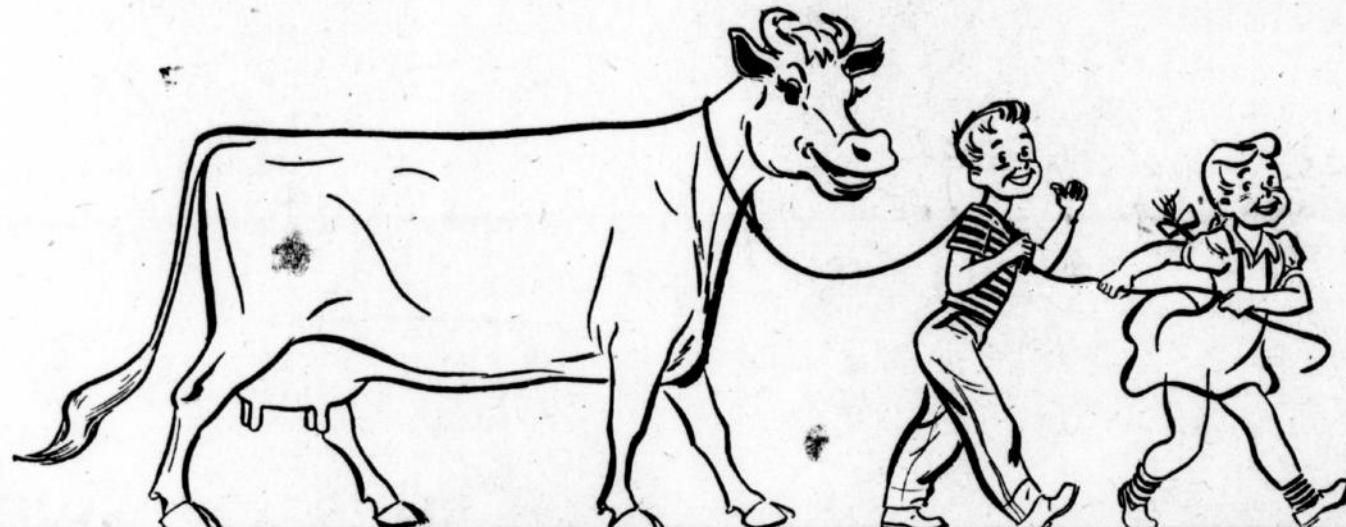
Tokį įspėjimą skelbia visiems Clevelando Susisiekimo Saugumo Auklėjimo Komitetas, ragindamas motoristus ir pėsčiuosius būti ypatingai atsargiems važiuojant ar einant vakarais, jau sutemus. O temsta dabar jau gana anksti...

Motoristai įspėjami sumažinti greitį temstant, saugoti pėsčiuosius ir mandagiai vartoti didžiąsias šviesas. Pėstieji taip pat turi atminti, kad motoristai blogiau gali matyti ne dienos šviesoje, tai ir jie turi būti atsargūs, laikytis taisyklių, neiti skersai gatvę nepaskirtose vietose ar nežiūrint raudonos šviesos.

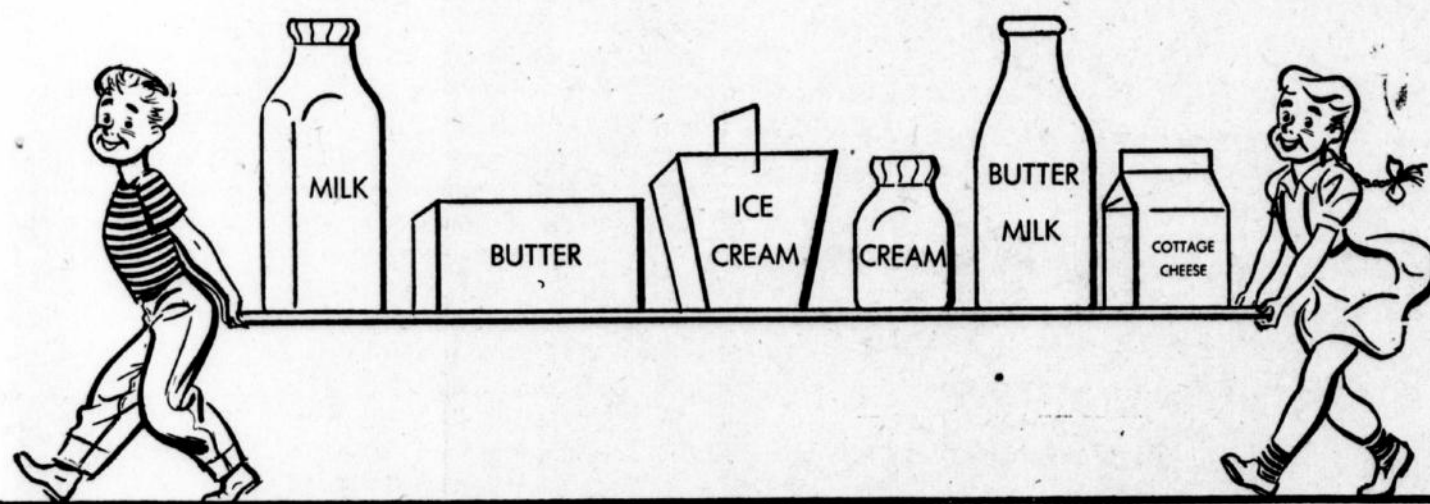
LIETUVIŲ KLUBE

dabar yra įrengtas puikus televizijos priimtuvas. Nariai ir jų svečiai kviečiami apsilankyti ir pasigėrėti.

Paimk bet kurią Ohio karvę . . . gerai šerk

. . . pamatysi, ką gausi . . .

PLIUS — jautiena ir veršiena . . . 40% mūsų jautienos ir veršienos ateina iš pienininkystės bandų. PLIUS — žemės tręšimas . . . pieninės karvės saugo mūsų dirvas nuo išsisėmimo, parūpindamos žemei trąšas ir užtikrindamos derlių, be kurio neturėtumėm maisto.

Sviestas yra pieno pramonės "smagratis". Kas pažeidžia tą "smagrati", tas griaua visą pramonę . . . ir meta iš pusiausvyros visą žemės ūkį.

Jei sviestas turės užleisti vietą dažytam margarinui, visos žemės ūkio gaminių kainos . . . taip pat ir jautienos bei veršienos kainos . . . turės pakilti. Jei nenorite, kad tai atsitiktų, neleiskite GELTONO Margarino į Ohio!

PATYS SPREŠKITE!

IR JŪS BALSUOKIT "PRIEŠ"
GELTONĄ MARGARINĄ? (Nov. 8)

IR PAGALVOKIT, KAD
žemės ūkis duoda darbo

14% valstybės darbininkų . . . karvės melžia 3-juose iš 4-ių žemės ūkių . . . pieno produktų pardavimas sudaro 20% visų Ohio ūkininkų pajamų. Iš kitos pusės, margarinui gaminti vartojamų žemės ūkio produktų pardavimas sudaro tik nuo ketvirties iki 1% visų valstybės ūkininkų pajamų.